

Magyar Nemzeti Múzeum
Régészeti Adattár
1059 Budapest, Magyar u. 40.

Heves Megyei Kormányhivatal
Egri Járás
Járási Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatala
Szelesné Ács Csilla
3300 Eger, Szarvas tér 1.

Heves Város Önkormányzata
Sveiczter Sándor
polgármester
3360 Heves, Erzsébet tér 2.

Tisztelt Cím!

Mellékelten megküldjük a Heves város teljes közigazgatási területére vonatkozó
Örökségvédelmi Hatástanulmányt.

Eger, 2019. április 30.

Üdvözlettel:

Ringert Csaba
igazgató

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

HEVES

Heves–Fácános lelőhelyről fotó

Megrendelő: Heves Város Önkormányzata

Készítette. Gutay Mónika

Dobó István Vármúzeum

Régészeti Osztály

2019

Gárdonyi Géza
Emlékház
3300 Eger,
Gárdonyi Géza u. 28.

Zsinagóga Galéria
3300 Eger,
Kossuth Lajos u. 17.

Telekessy
Patikatorténeci Kiállítás
3300 Eger,
Széchenyi u. 14.

Valide Szultána
Fürdőrom
3300 Eger,
Tinódi Sebestyén tér 3.

Tartalom

I. Jogszabályi környezet	3
2001. évi LXIV. a kulturális örökség védelméről szóló törvény 85/A. §-ban meghatározott örökségvédelmi hatástanulmány.....	3
68/2018. (IV.9.) Korm. rendelet a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról.....	3
II. Alapfogalmak	8
III. Az Örökségvédelmi hatástanulmány tárgya és elkészítésének célja.....	9
Előzmények.....	9
A megbízás tárgya.....	9
A helyszín.....	10
IV. Régészeti értékvizsgálat	12
Ismert (már nyilvántartott) régészeti lelőhelyek adatgyűjtése.....	12
V. A változtatási szándékok ismertetése	36
VI. Hatáselemzés.....	36
VII. Költségekalkuláció	38
VIII. A javasolt eljárási rend	39
IX. Összefoglalás.....	39
X. Nyilatkozat.....	40
Felhasznált Irodalom.....	41
Mellékletek.....	43

I. JOGSZABÁLYI KÖRNYEZET

Az örökségvédelmi hatástanulmány elkészítését és a hozzá kapcsolódó feladatellátást szabályozó fontosabb törvények és rendeletek.

2001. évi LXIV. a kulturális örökség védelméről szóló törvény 85/A. §-ban meghatározott örökségvédelmi hatástanulmány

85/A. § (1) Örökségvédelmi hatástanulmányt kell készíteni a település településfejlesztési koncepciójának kidolgozása során. Ha a településfejlesztési koncepció készítésekor nem készült, vagy a rendezés alá vont területre nincs örökségvédelmi hatástanulmány, vagy van, de az tíz évnél régebbi, akkor azt a rendezés alá vont területre el kell készíteni. Nem kell örökségvédelmi hatástanulmányt készíteni, ha az Étv. 8. § (2) bekezdése szerinti véleményezési eljárásban az illetékes államigazgatási szerv véleménye szerint a rendezés alá vont terület örökségvédelmi szempontból nem érintett.

(2) Az örökségvédelmi hatástanulmányban megfogalmazott értékvédelmi terv szerint kell meghatározni az örökségvédelemmel érintett területekre vonatkozó településfejlesztési és településrendezési eszközöket.

(3) A hatóság örökségvédelmi hatástanulmány készítését írhatja elő jogszabályban meghatározott esetekben.

68/2018. (IV.9.) Korm. rendelet a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról

83. § (1) Az örökségvédelmi hatástanulmányt

a) a Kötv. 85/A. §-ában meghatározott esetekben a településfejlesztési koncepció vagy a településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében, települési örökségvédelmi hatástanulmányként (a továbbiakban: települési örökségvédelmi hatástanulmány) a 14. melléklet szerinti tartalommal a (2) bekezdés a)-c) pontja alapján,

b) a 87. § (4) bekezdésében meghatározott esetekben az engedély iránti kérelmet benyújtónak döntéselőkészítő örökségvédelmi hatástanulmányként a 15. melléklet szerinti tartalommal a (2) bekezdés d) pontja alapján kell elkészíttetni.

(2) Az örökségvédelmi hatástanulmány kidolgozása során

a) a településfejlesztési koncepcióhoz a 14. melléklet 1. pont 1.1. és 1.3. alpontja szerinti tartalmat teljes körűen,

b) a helyi építési szabályzat kidolgozásához – ha az nem áll rendelkezésre –, a 14. melléklet 1. pont 1.1-1.3. alpontjában meghatározott vizsgálatot, továbbá 1. pont 1.4. alpontjában meghatározott értékleltárt, valamint 2. pontja szerinti hatáselemzést a településrendezési eszköz meghatározásához szükséges részletezettséggel;

c) településképi rendelet helyi védelmi előírásainak meghatározásához a 14. melléklet 1. pont 1.4. alpontjában meghatározott értékleltárt teljes körűen;

d) az 53. § (3) bekezdésben és a 87. § (4) bekezdés b) és c) pontjában meghatározott esetekben

da) régészeti örökség felmérése esetén a 15. melléklet 1-3. pontja alatti vizsgálatokat és elemzéseket.

db) műemléki érték felmérése esetén a 15. melléklet 1-3. pontja alatti vizsgálatokat és elemzéseket, továbbá a 15. melléklet 4. pontjában meghatározott értékleltárt és a 15. melléklet 5. pontjában meghatározott értékvédelmi tervet teljes körűen a tervezés alá vont terület és a tervezett rendezési cél által megkövetelt mértékben kell elkészíteni.

(3) Az örökségvédelmi hatástanulmány régészeti szakterületi munkarésze a 14. és 15. mellékletben meghatározott tartalmi elemek közül a régészeti örökség tárgykörével foglalkozó tartalmi elemek összessége.

(4) Az örökségvédelmi hatástanulmány műemléki szakterületi munkarésze a 14. és 15. mellékletben meghatározott tartalmi elemek közül a műemlékvédelem tárgykörével foglalkozó tartalmi elemek összessége.

84. § (1) A települési örökségvédelmi hatástanulmány elkészítéséről a településfejlesztési koncepció vagy a településrendezési eszköz és a településképi rendelet készíttetője köteles gondoskodni.

(2) Az örökségvédelmi hatástanulmány elkészítésére jogosult

a) az örökségvédelmi hatástanulmány régészeti szakterületi munkarésze vonatkozásában a régészeti örökséggel és a műemléki értékkel kapcsolatos szakértői tevékenységről szóló kormányrendelet szerint régészeti területen szakértői tevékenység végzésére jogosult szakértő,

b) a helyi építési szabályzat kidolgozása során, a gyűjtőterületén érintett régészeti gyűjtőkörrel rendelkező múzeum, amely az újonnan beépítésre szánt területnek kijelölt terület terepbejárását térítésmentesen, 60 feltárással alkalmas nap alatt végzi el,

c) az örökségvédelmi hatástanulmány műemléki szakterületi munkarésze vonatkozásában - kivéve a (3) bekezdésben foglaltakat - a régészeti örökséggel és a műemléki értékkel kapcsolatos szakértői tevékenységről szóló kormányrendelet szerint műemléki terület műemléki érték dokumentálása szakterületen szakértői tevékenység végzésére jogosult szakértő vagy az, aki a hatástanulmány alapjául szolgáló tervfajta elkészítésére egyébként jogosultsággal bír.

(3) A településképi rendelet alátámasztásául szolgáló települési értékleltárt az önkormányzati főépítész is elkészítheti.

14. melléklet a 68/2018. (IV.9.) Korm. rendelethez

A települési örökségvédelmi hatástanulmány tartalma

A települési örökségvédelmi hatástanulmány szöveges dokumentum, azonosításra alkalmas térképi ábrázolással, fotókkal és egyéb adatokkal, amely legalább az alábbiakat tartalmazza:

1. Örökségvédelmi vizsgálat:

1.1. A település történeti leírása (a történeti település- és tájszerkezet alakulása, a történeti településmag),

1.2. A település régészeti örökségének felmérése újonnan beépítésre szánt területnek kijelölt terület esetén terepbejárással,

1.3. A védett műemléki értékek települési értékleltára, amely értékkataszterben tartalmazza:

1.3.1. a világörökségi, és a világörökségi várományos helyszínek és területeket,

1.3.2. az országos építészeti örökség elemeit,

1.3.3. a védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeket és a nyilvántartott régészeti lelőhelyeket.

1.4. A helyi építészeti örökség települési értékleltára, amely értékkataszterben az önkormányzati főépítész által meghatározottak szerint tartalmazza a helyi építészeti örökség országos vagy helyi védelemre méltó elemeit:

- 1.4.1. településszerkezetet,
  - 1.4.2. telekstruktúrát és az utcavonal-vezetést,
  - 1.4.3. utcaképet vagy utcakép részletet,
  - 1.4.4. egyéb településkarakter elemeket,
  - 1.4.5. építményrészletet vagy az alkalmazott anyaghasználatot, tömegformálást, homlokzati kialakítást,
  - 1.4.6. táj- és kertépítészeti alkotást, egyedi tájértéket, növényzetet,
  - 1.4.7. szobrot, képzőművészeti alkotást, utcabútort.
2. A rendezés során tervezett változások hatáselemzése:
- 2.1. A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában releváns rövid és középtávon tervezett változások ismertetése.
  - 2.2. A 2.1. pontban szereplő változások hatásai:
    - 2.2.1. a régészeti örökségre,
    - 2.2.2. a történeti településre, település- és tájszerkezetre,
    - 2.2.3. a települési értékleltárban szereplő műemléki értékekre.
3. Az értékvédelmi terv tartalmazza:
- 3.1. az értékleltárban szerepeltetett értékek megőrzését biztosító szempontok és követelmények, valamint
  - 3.2. az önkormányzati feladatok meghatározását.

15. melléklet a 68/2018. (IV.9.) Korm. rendelethez

A döntéselőkészítő örökségvédelmi hatástanulmány és az értékvédelmi terv részletes tartalma

1. Vizsgálat: szöveg, térképi ábrázolás, fotók azonosításra alkalmas adatokkal és formában:
  - 1.1. történeti leírás és a változással érintett területen
    - 1.1.1. régészeti örökség felmérése esetén terepbejárás,
    - 1.1.2. műemléki értékek felmérése, települési értékleltár felvétele szemrevételezéssel,
  - 1.2. természet, táj, tájhasználati és településszerkezeti összefüggések,
  - 1.3. településkép és utcaképek,
  - 1.4. településszerkezet és területhasználat,
  - 1.5. településkarakter: telekszerkezet és telekhasználat, beépítési mód és épülettípusok,
  - 1.6. védettségek felsorolása (régészeti, műemléki, világörökségi érintettség),
  - 1.7. az örökségi értékek elemzése,

- 1.8. területhasználat és területi állapot a kulturális örökség összefüggésrendszerében.
2. Változtatási szándékok: a tér- és időbeli folyamatok szöveges és összehasonlító térképi vagy grafikus megjelenítése:
  - 2.1. településhálózati és tájhasználati változás,
  - 2.2. településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változás,
  - 2.3. infrastrukturális változás,
  - 2.4. műemléki értékek felmérése esetén a középtávon tervezett, a települési értékleltárban szerepeltetett létesítmények megjelenését érintő beavatkozások megnevezése és rövid ismertetése.
3. Hatáselemzés szöveges és ábrázolt formában a különböző hatásterületek kijelölésével:
  - 3.1. történeti településszerkezetet érintő következmények,
  - 3.2. természeti, táji hatások,
  - 3.3. a vizsgált érték feltárulásának változásai,
  - 3.4. régészeti emlékek, műemléki értékek feltárhatóságának, megmaradásának, elfedésének, bemutathatóságának vagy pusztulásának lehetőségei,
  - 3.5. műemlékek megújulásának és fenntarthatóságának gazdasági lehetőségei,
  - 3.6. környezeti terhelések és az épített örökség műszaki állapotának összefüggései,
  - 3.7. folyamatok iránya, visszafordíthatósága,
  - 3.8. kárenyhítés lehetősége, költsége, illetve ellentételezésének lehetőségei.
4. A műemléki értékek tekintetében települési értékleltár tartalmazza:
  - 4.1. az építészeti örökség országos védelemre méltó létesítményeinek azonosító adatait (megnevezés, cím, helyrajzi szám, jellemző fénykép),
  - 4.2. a közterület felé eső homlokzatok, nézetek megőrzendő, az építészeti kialakítás karaktere szempontjából jelentős értékeit,
  - 4.3. a létesítmények további - szemrevételezéssel megállapítható - értékeit.
5. Az értékvédelmi terv tartalmazza:
  - 5.1. az értékek meghatározását és tudományosan megalapozott rangsorolását,
  - 5.2. az értékleltárban szerepeltetett értékek megőrzését biztosító szempontokat és követelményeket,
  - 5.3. az értékleltárban szerepeltetett értékek védelmét biztosító feladatok meghatározását,
  - 5.4. az értékvédelemre irányuló tevékenységek prioritásainak meghatározását, ütemezését, felelőseinek megnevezését.

II. ALAPFOGALMAK

1. **Örökségvédelmi hatástanulmány:** A kulturális örökségvédelemért felelős hivatal határozatait megalapozó háttér szakanyag, amelynek javaslatait a hivatal figyelembe veheti, de attól eltérően is dönthet. A tanulmány feladata az érintett régészeti örökségi elemek számbavétele, állapotfelmérése, a változtatási szándékok ismertetése és örökségvédelmi hatáselemzése, a további szükséges megelőző jellegű örökségvédelmi intézkedésekre vonatkozó javaslatok megfogalmazása.

2. **Régészeti lelőhely:** „Az a földrajzilag körülhatárolható terület, amelyen a régészeti örökség elemei történeti összefüggéseikben található, és amelyet a hatóság nyilvántartásba vett.” (2001. évi LXIV. törvény a kulturális örökség védelméről [Tv.], 7. §. 35.) „A régészeti örökség elemei a régészeti érdekű területekről vagy a régészeti lelőhelyről csak régészeti feltárás keretében mozdíthatók el.” (Tv. 19. §. 2)

3. **Megelőző régészeti feltárás:** A régészeti lelőhelyek földmunkák által érintett és veszélyeztetett részén, a jogszabályok alapján megelőző régészeti feltárást kell végezni, amelynek a helyszíni feltárási és dokumentálási munkákon túl az előzetes leletanyag-feldolgozási és dokumentációs munkák is szerves részét képezik. „Ha a régészeti lelőhely elkerülése a fejlesztések, beruházások költségeit aránytalanul megnövelné, vagy a fejlesztés, beruházás másutt nem valósítható meg, a veszélyeztetett régészeti lelőhelyeket előzetesen fel kell tární (a továbbiakban: megelőző feltárás).” (Tv. 22. §. 1)

Teljes felületre kiterjedő megelőző régészeti feltárásra vonatkozó javaslat megfogalmazása abban az esetben indokolt, ha a régészeti lelőhely kiterjedése és veszélyeztetése egyértelműen meghatározható. „A földmunkával járó változtatás teljes kiterjedésére vonatkozóan mind az előkészítő munkálatok, mind a kivitelezés tekintetében régészeti megfigyelést kell biztosítani, a régészeti lelőhelyeken pedig megelőző feltárást kell végezni.” (R. 14/C. §.)

4. **Próbafeltárás:** A régészeti próbafeltárás célja a régészeti lelőhelyek érintettségének pontos meghatározása. Az eljárás során a lelőhely földmunkák által veszélyeztetett részének 10-20%-ára kiterjedő feltárást végeznek, amelynek során a kutatóárkokat olyan módon jelölik ki, hogy azok reprezentatív adatokat szolgáltatassanak a lelőhely kiterjedésére, intenzitására vonatkozóan. A próbafeltárás eredményétől függően, érintettség esetén el kell végezni a megelőző feltárást. „A megelőző feltárás részeként a régészeti lelőhelyen – a hatóság eltérő rendelkezésének hiányában – próbafeltárást kell végezni.” (Tv. 21. §.)

5. Régészeti megfigyelés: A beruházás földmunkájának régész által a helyszínen történő folyamatos figyelemmel kísérése, szükség esetén a régészeti bontómunka elvégzése és dokumentálása. (Tv. 7. §. 36.)

6. Régészeti bontómunka: a régészeti örökség elemeinek feltárás keretében történő kibontására és eredeti összefüggéseinek értelmezésére irányuló régészeti tevékenység (felületre bontás, rétegbontás, régészeti emlék bontása, nyesés, metszetek készítése), amely földmunkával járó beavatkozás, fejlesztés, beruházás esetén régészeti feladatellátásnak minősül.

7. Terepbejárás: minden olyan felszínen végzett kutatás, adatgyűjtés és kiértékelő dokumentálás, amely nem ismert régészeti örökségi elem felfedezésére vagy a régészeti lelőhely állapotának ellenőrzésére, illetve azonosítására irányul, függetlenül attól, hogy együtt jár-e a leletek összegyűjtésével, vagy sem.

III. AZ ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY TÁRGYA ÉS ELKÉSZÍTÉSÉNEK CÉLJA

Előzmények

Heves város teljes közigazgatási területéről korábban nem készült régészeti Örökségvédelmi Hatástanulmány.

Heves–Szennyvíztisztító telepre vonatkozóan a Budavári Kft. készített egy Előzetes Régészeti Dokumentációt 2018-ban Szegedi István Kristóf vezetésével. (*Szegedi Kristóf István: Előzetes Régészeti Dokumentáció, Heves–Szennyvíztisztító telep 2018. DIV RAD 1809., 1822.*)

Heves város 6 lelőhelyét (Apáti és Kis Éri út köze 1-4., Pusztacsász, Határ-szög) érintve, a 31. sz. főút 106+103–129+159 km. szelvény szakaszának burkolat megerősítéséhez is rendelkezésre áll Előzetes Régészeti Dokumentáció, melyet a Heves Megyei Múzeumi Szervezet állított össze 2012-ben Dr. Domboróczki László vezetésével. (*DIV RAD 1929–2018.*)

Heves Város Önkormányzata településrendezési tervét, mely Heves város 2003 és 2012. közötti időszakára vonatkozott, a régészeti osztály részéről Dr. Domboróczki László régészeti osztályvezető és Váradi Adél régész, muzeológus véleményezte. (*Domboróczki László: A régészeti osztály véleménye Heves megye fejlesztési tervével kapcsolatban, az egyeztetési anyag alapján.*;

Domboróczki László: A régészeti osztály véleménye Heves megye területrendezési tervével kapcsolatban.; Váradi Adél: Vélemény. Heves megye Területrendezési Terve, Térszerkezeti és Szabályozási Terve. DIV RAD 1128.).

A megbízás tárgya

Sveiczter Sándor polgármester úr 2018. november 19-én, Heves Város Önkormányzata képviselőjében a város teljes közigazgatási területére kiterjedő Örökségvédelmi Hatástanulmány régészeti munkarészének elkészítésére vonatkozó megrendeléssel (ikt.sz.: PH/5898-66/2018.) fordult a Dobó István Vármúzeumhoz, amelyre 2018. november 27-én kaptak választ. Ezt követően, 2018. december 3-án szerződés született az intézmények között az örökségvédelmi hatástanulmány régészeti munkarészének elkészítésére vonatkozóan.

A helyszín

Heves város a megye DK-i részén, az észak-alföldi hordalékkúp síkság hevesi síkján található. Területe 99,31 km².

Hevest 1203-ban említi az első oklevél Hewes alakban. Az Árpádok korában királyi várbirtok, névadó székhelye a hevesújvári királyi vármegyének, az 1332–37. évi pápai tizedjegyzék szerint pedig az egyik főesperesi kerületnek.

1320 körül Kompolti Imre birtokába került, fiait 1348-ban 3 részre osztották. 1467-ben már oppidumnak, mezővárosnak mondja az oklevél és még 1656-ban is így említik. 1552-ben a török hódoltatta a várost. Eger vidékének bekerítése céljából 1557-ben a budai basa Hevesre palánkvár építését tervezte, melyet végül a XVI. század végén valósítanak meg.

1567-ben a hatvani bég kegyetlenül feldúlta és elpusztította Hevest. A város neve 1583-ban szerepelt utoljára a dézsmajegyzékben. Eger 1596-os eleste után Heves is török vég hely, kincstári birtok lesz és elsősorban törökök lakják. A város magyar lakossága Kisheves nevű földre költözik, melyet az 1635. évi összeírás újonnan benépesített településnek aposztrofál, és amit kuriális jobbágyság laknak. Dorogfy Istvánt is ide iktatták birtokba.

Nagyheves mezővárost az egeri törökök lakták; a Wesselényiek tartották fenn, akik Nyáry Pál örökösei voltak. Nyáry Pál csak papírforma szerint a település birtokosa.

Heves és a hevesi vár 1685. október közepe táján harc nélkül került a császáriak kezére; a bécsi kormányzat kincstárának gyarapítása céljából foglalta le a várost. A későbbiekben elvonuló törökök azonban felégették.

1697 körül Glöckelsbergi Dietrich János Henrik megvásárolta a várost. Az új jobbágylakosság a szomszédos településekről verődött össze.

1709-ben bekövetkezett halála után, a megözvegyült Hüllingen Zsófia feleségül ment Popovics János Ferenc morva örgrófhhoz, így Popovics birtokába került Heves. 1740 körül br. Szelezky Márton használta az egykori hevesi kamarai birtokot, viszont még ebben az évben a Nyáry örökösök jogi perben visszaszerezték egykori birtokaikat, köztük Hevest is.

1771-ben már Haller Sámuel tábornok a főbirtokos, 1836-ban a br. Orczy, Eszterházy, Szapáry családok. 1837-ben Coburg Ferdinánd gothai herceg megvásárolta Orczy Lászlótól Heves egyötöd részét. Ekkor 7 nagy- és középbirtokos mellett 115 nemes is élt Hevesen, akik jobbágytelekkel nem rendelkeztek, csak majorsági földeken gazdálkodtak. A város lélekszáma 1786-ban 2734 fő, 1860-ban 4695 fő.

A város címere 1755-ből: álló oroszlán, jobb karjában kivont kardot, bal karjában 3 búzakalászt tart. A címer körirata „Sigillum Opidi Heves 1755.”

A Heveshez tartozó Csász nevű középkori falu nevét 1219-ben villa Chazy alakban említik. Mohács előtt népes volt a település, de 1552-ben a török elpusztította. 1725 körül Csaba Sándor birtokos megpróbálta ugyan benépesíteni, de mégis csak, mint jobbágytalan majortelepülés szerepel 1786-ban, 190 lélekkel. Birtokosai 1850 körül a Szalatnay, Lubik és Kanyó családok. Heves–Ivánpuszta a XVI. században népes falu volt, 1685 körül elpusztult.

A hevesi vár pontos helyét nem ismerjük. Honfoglaláskori földvár volt, várispánsági székhelye a középkori oklevelekben is szerepel. 1264-ben „iobagionum Castri Heues”. A néphagyomány szerint a hevesi vár ott volt, ahol a hevesi templom, mert a templom a vár köveiből épült (*Dercsényi Dezső–Voit Pál (Szerk.): Magyarország Műemléki Topográfiája. IX. kötet. Heves megye műemlékei III. Akadémiai kiadó. Budapest. 1978. 282–283.*). Az ispáni vár azonban a többszöri, alapos kutatás ellenére sem került elő (*Fodor László: Heves ispáni vár. In: Czeglédi Ilona (Szerk.): Régészeti Füzetek Ser 1. No. 41. Az 1987. év régészeti kutatásai. Budapest. 1988. 86.; Bóna István: Az Árpádok korai várai. Debrecen. 1998.; Gömöri János: Adatok a hevesi vár kérdéséhez. In: Tanulmányok Hevesről. Heves. 2001. 31-56.*).

”Major Jenő Heves városrendezési terveinek készítésénél a történeti telekhatárok kutatásával olyan megállapításra jutott, hogy az egykori ispáni vár a „civitas” a Keresztelő Szent János

templommal együtt a mai plébániatemplomtól néhány száz méterre Ny-ra lehetett. Ennek hitelesítésére kisebb leletmentést végeztünk. Fő kutatási területünk a Rákóczi MgTSz központja melletti nagy üres telek, amelyen egy autóbusz pályaudvart terveznek építeni. A pár hetes munka során mintegy 500 m-es körzetet kutattunk át ill. topográfiaiilag vizsgáltunk meg. Azonban sem a vár, sem a templom nyomára nem akadtunk.

A kérdéses területet továbbra is figyelemmel kísérjük, s 1988-ban a mai templomhoz közelebb – az Erkel F. utca sarkán – még egy kisebb hitelesítő kutatást tervezünk. Az ásatás konzulensei: Bóna István és Gömöri János” (Fodor László: Heves ispáni vár. In: Czeglédi Ilona (Szerk.) Régészeti Füzetek Ser 1. No. 41. 1988. 86.).

Wolf Mária szerint a történeti adatok azt bizonyítják, hogy Heves megye az Árpád-korban nem létezett, területe Abaúj vármegyéhez tartozott. A megye önállósodása a 13. század közepén kezdődött. Az erre vonatkozó első írásos adat 1248-ból való. A folyamat azonban csaknem egy évszázadig tartott (Wolf Mária: Északkelet-Magyarország ispáni várai. HOM Évkönyv 40. Miskolc. 2001. 185.).

IV. Régészeti értékvizsgálat

Ismert (nyilvántartott) és nem nyilvántartott régészeti lelőhelyek adatgyűjtése

A létrejött szerződés értelmében megtörténtek a szükséges adatgyűjtések. A lelőhelyek 2018-as szakmai adatszolgáltatási táblázatában és a Magyar Nemzeti Múzeum régészeti adatbázisában Heves város területéről 14 régészeti lelőhely van nyilvántartva: Fácános, Nagyléniás-dűlő, Pusztacsász, Boconád úti homokbánya, Kapitány-dűlő (vagy Kapitányhegy), Gyöngyösi út, Vásártéri homokbánya, Római katolikus templom, Apáti és Kis Éri út köze 1–4., Határ-szög, Básti-Tag.

A 2018-as terepbejárások során Heves területéről – részben Dulai András gyűjtő lelőhelyei közül – 11 új régészeti lelőhelyet jelentettünk be: Apáti 31. sz. út mellett, Cseplye, Dobó Tag, Első Állomás, Hevesi-dűlő, Nagy Dobó Tag, Radics Tag, Pusztacsász 2., Szennyvíztisztító telep, Vajdaföldek, Vercel (Gutay Mónika: *Helyszíni szemlék Heves, Átány, Tarnaörs és Erk térségében 2018. szeptember 5. és október 2. között.*). Ezenkívül 2019. január 26-án voltunk a gyűjtőnél, megnéztük az általa gyűjtött összes régészeti leletet és megállapítottuk, hogy a leletek egy része Heves közigazgatási területének 10 olyan helyszínéről származik, amelyek még nincsennek bejelentve.

Szabó János Győző régész, muzeológus főként Heves területéről 70 régészeti leletegyüttesről és sok esetben azok előkerülési helyszínéről írt egy jegyzéket: Fácános, Bethlen Gábor utca, Belterület Templomkert, Arany János utca, Belterület a Templom és a Törvényház között, Széchenyi utca, Belterület nagy bolt mellett, Belterület Járásbírósággal szemben, Belterület Járási Tanács, Strand, Belterület, Vercel, Vásártér, Radics és Dobroczy tanyák között, Belterület M ház udvarán, Szerelem utca, Belterület a volt polgári körtől a zsidó templom felé, Belterület Kertész féle háza, Belterület Goczó Pál háza, Guba Géza volt telke, Belterület a volt Frank Vince háza, Belterület Barabás ház, Semmelweis utca 4963 hrsz, Belterület Bölcsöde előtt, Balla féle kert, Tanár Tag, Belterület Bazsó ház mögött, Belterület Játszótér, Belterület a Plébánia előtt, Belterület Szél köz, Belterület Vasvári utca Veres Mihály cipész háza, Hevesiváni határ, Belterület Bóna ház, Heves felső temető, Belterület Járási Tanács és a Bölcsöde között, „Vár belseje”, Belterület Szerelem utcától a Füzér házig, Belterület Ország Benedek háza (*Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.*). A legtöbb leletbejelentés Hegedűs Béla hevesi megfigyelőnek köszönhető.

Bóna István Heves településtörténetét az Újkőkortól az Árpád-korig korszakonként ismerteti (*Bóna István: Heves város településtörténete az Újkőkortól az Árpád-korig. In: Petercsák Tivadar–Szabó János József (Szerk.): Tanulmányok Hevesről. Heves 2001.*).

A Dobó István Vármúzeum régészeti osztálya a 2001-es településrendezési terv szakhatósági véleményezésében Heves város területéről 16 régészeti lelőhelyet említ: Paptag, Semmelweis u 17., Patikáros tanya, Remenyik-dűlő, Czingell-tanya, Strand területe, Vásártéri homokbánya, Fácános, Vásártéri Cédulaház, Boconád és erdőtelki út elágazása, Hevesi szőlők, Kapitányhegy, Boconád úti homokbánya, Csárdapuszta-Szíjlapos, Fácános-templomdomb, Bajcsy-Zsilinszky utca (*Petercsák Tivadar: Heves településrendezési tervének szakhatósági véleményezése 2001.07.24. DIV RAD 845.*).

Jászapáti 4964 K. K 596 km+50 m–É 517 km+0 m (Heveshez tartozik) nincs nyilvántartva

A lelőhelyen Kovács Béla 100 m-es sugarú körön belül őskori, kora vaskori kerámiákat talált (*Kovács Béla: Terepbejárási jelentés 1965. december 23. DIV RAD 261.*).

Heves–Anna telep közelében nincs nyilvántartva

Dulai András az Anna telep közelében őskori kőbalta kifűrásánál alkalmazott fűrófejet talált. A gyűjtési helyszínt helyszíni szemlével vagy terepbejárással kell hitelesíteni.

Heves–Apáti és Kis Éri út köze 1. (72049) 67–124 EOVS X 248471 Y 740388, GPS 47.574139264487, 20.250034962358

Reményi László régész 2009. augusztus 13-án végzett terepbejárást a 31. sz. főút két oldalán. Terepbejárása során bronzkori, Füzesabonyi-kultúra, vaskori, szkíta, Árpád-kori és újkori telepjelenségeket azonosított (*Reményi László: Terepbejárás dokumentáció, 31. sz. főút Heves, 2009., KÖH 600/4264/2009.*). A lelőhelyről Előzetes Régészeti dokumentáció készült a 31. sz. főút 106+103–129+159 km szelvény szakaszának burkolat megerősítéséhez (*Domboróczki László: Előzetes Régészeti Dokumentáció a 31. sz. főút 106+103–129+159 km szelvény közötti szakaszának burkolat megerősítéséhez DIV RAD 1929–2018.*).

Tóth Zoltán régész, muzeológus a 31. sz. főút szélesítése és burkolat megerősítése projekt során 2015-ben régészeti megfigyelést végzett a lelőhelyen. A humuszoláskor kelta épület maradványa került felszínre (*Tóth Zoltán: Jelentés régészeti megfigyelés során bontómunkáról. Heves, Apáti és Éri út köze 1. 2015.; Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Adatbázis, <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/899>, 2019. január 6.*).

Heves–Apáti és Kis Éri út köze 2. (72051) 67–124 EOVS X: 248656 Y: 740710, GPS 47.575758467628, 20.254352332099

Reményi László régész 2009. augusztus 13-án végzett terepbejárást a 31. sz. főút két oldalán. Terepbejárása során bronzkori, Füzesabonyi-kultúra, vaskori, szkíta, Árpád-kori és középkori 15. századi telepjelenségeket azonosított (*Reményi László: Terepbejárás dokumentáció, 31. sz. főút Heves, 2009., KÖH 600/4264/2009., Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Adatbázis, <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/900>, 2019. január 6.*). A lelőhelyről Előzetes Régészeti dokumentáció készült a 31. sz. főút 106+103–129+159 km szelvény szakaszának burkolat megerősítéséhez (*Domboróczki László: Előzetes Régészeti Dokumentáció a 31. sz. főút 106+103–129+159 km szelvény közötti szakaszának burkolat megerősítéséhez DIV RAD 1929–2018.*).

Heves–Apáti és Kis Éri út köze 3. (72053) 67–124 EOVS X 248684 Y 740880, GPS 47.575986675437, 20.256617482089

Reményi László régész 2009. augusztus 13-án végzett terepbejárást a 31. sz. főút két oldalán. Terepbejárása során őskori, vaskori, római császár kori szarmata és késő középkori telepjelenségeket azonosított.

A lelőhelyről Előzetes Régészeti dokumentáció készült a 31. sz. főút 106+103–129+159 km szelvény szakaszának burkolat megerősítéséhez (*Domboróczki László: Előzetes Régészeti Dokumentáció a 31. sz. főút 106+103–129+159 km szelvény közötti szakaszának burkolat megerősítéséhez DIV RAD 1929–2018.*).

Farkas Csilla régész, muzeológus a 31. sz. főút szélesítése és burkolat megerősítése projekt során 2015-ben végzett régészeti megfigyelést a lelőhelyen (*Reményi László: Terepbejárási dokumentáció, 31. sz. főút Heves, 2009., KÖH 600/4264/2009.; Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Adatbázis, <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/901>, 2019. január 6.*).

Heves–Apáti és Kis Éri út köze 4. (72055) 67 –124 EOY X: 248839 Y: 741064, GPS 47.577355064661, 20.25909486562

Reményi László régész 2009. augusztus 13-án végzett terepbejárást a 31. sz. főút két oldalán. Terepbejárása során őskori, bronzkori, római császár kori szarmata és Árpád kori telepjelenségeket azonosított. A lelőhelyről Előzetes Régészeti dokumentáció készült a 31. sz. főút 106+103–129+159 km szelvény szakaszának burkolat megerősítéséhez (*Domboróczki László: Előzetes Régészeti Dokumentáció a 31. sz. főút 106+103–129+159 km szelvény közötti szakaszának burkolat megerősítéséhez DIV RAD 1929–2018.*).

Farkas Csilla régész, muzeológus a 31. sz. főút szélesítése és burkolat megerősítése projekt során 2015-ben végzett régészeti megfigyelést a lelőhelyen (*Reményi László: Terepbejárási dokumentáció, 31. sz. főút Heves, 2009., KÖH 600/4264/2009., Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Adatbázis, <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/902>, 2019. január 6.*).

Heves–Apáti, 31-es út mellett 67-142, 67-124 X (É-D): 247700 Y (K-Ny): 739100

A Heves felé vezető 31. sz. műút mellett, egy enyhén kiemelkedő 96–97 m tengerszint feletti magasságú dombháton 200 m x 50 m-en elsősorban őskori, rézkori kerámiatöredékeket, pattintott köveket és szerszámköveket gyűjtöttünk. A leletszóródások poligonjának tengelye majdnem K–Ny-i irányú. Ezenkívül a mélyebb, laposabb részeken, a szántásban két kerekded gabonakör vonalait véltük felfedezni (*Gutay Mónika: Helyszíni szemlék Heves, Átány, Tarnaörs és Erk térségében 2018. szeptember 5. és október 2. között.*).

Heves–Arany János utca nincs nyilvántartva

A régészeti jegyzék az Arany János utcából 2 db újkőkori és 15 db késő középkori edénytöredék előkerülését említi (*Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.*). Bóna István szintén neolitikus leletekről ír, melyeket az Arany János utcában találtak (*Bóna István: Heves város településtörténete az Újkőkortól az Árpád-korig. In: Petercsák Tivadar–Szabó János József (Szerk.): Tanulmányok Hevesről. Heves 2001.*).

Heves–Bajcsy Zsilinszky utca nincs nyilvántartva

A lelőhelyen török kori temetőt említenek (*Petercsák Tivadar: Heves településrendezési tervének szakhatósági véleményezése 2001.07.24. DIV RAD 845*).

Heves–Balla féle kert (Grus János gyűjtése) nincs nyilvántartva

A régészeti leletek jegyzéke 16 db késő középkori edénytöredéket említi (*Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.*).

Heves–Básti-Tag (72075) 67–211, X: 254972 Y: 746056, GPS:

47.631796583504, 20.326775637431

Reményi László régész 2009. augusztus 13-án végzett terepbejárást a 31. sz. főút két oldalán. Terepbejárása során őskori, bronzkori és középkori telepjelenségeket azonosított. Farkas Csilla régész, muzeológus a 31 sz. főút szélesítése és burkolat megerősítése projekt során 2015-ben végzett régészeti megfigyelést a lelőhelyen (*Reményi László: Terepbejárás dokumentáció, 31. sz. főút Heves, 2009., KÖH 600/4264/2009.; Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Adatbázis, <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/904>, 2019. január 6.*).

Heves–Belterület nincs nyilvántartva

Heves belterületén lovával együtt eltemetett avar harcos sírjára bukkantak. A sírból bronzból készült, griffes-indás veretekkel díszített öv és kengyelek láttak napvilágot. Ugyanebben az időben egy avar női sír is előkerült. A női sírban egy karikára erősített, ún. lengő lemezcsüngő bronz fülbevalópárt találtak (*Bóna István: Heves város településtörténete az Újkőkortól az Árpád-korig. In: Petercsák Tivadar–Szabó János József (Szerk.): Tanulmányok Hevesről. Heves 2001.*).

A régészeti leletek jegyzéke 1972-ből 3 db törökkori cserepet és 1 db vaskampót említ. Ezenkívül még 1 db vaskés, 1 db vaskarika, 3 db vastöredék, 1 db kis edény, 46 db késő középkori edénytöredék, 6 db sarkantyú, 15 db sarupatkó, 3 db Árpád-kori edénytöredék, 4 db orsógomb és 1 db üveggyöngy szerepel a jegyzékben *(Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.)*.

Heves–Belterület Barabás ház nincs nyilvántartva

A régészeti leletek jegyzékében 1961-ből 38 db késő középkori edénytöredék, vaszabla, 3 db vastöredék, 1972-ből késő középkori edénytöredék, vastöredék és agancsdarab szerepel *(Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.)*.

Heves–Belterület Bazsó ház mögött nincs nyilvántartva

A régészeti leletek jegyzékébe 1964-ből 12 db késő középkori edénytöredék, örlőkő, vasvilla és 2 db agancs került bevezetésre. Ezenkívül még egy ragasztott, kiegészítetlen törökkori tál került elő *(Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.)*.

Heves–Belterület Bóna ház nincs nyilvántartva

A régészeti leletek jegyzéke késő középkori lábastöredékről és egy kályhaszem előkerüléséről tesz említést *(Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.)*.

Heves–Belterület Bölcsőde előtt nincs nyilvántartva

A régészeti leletek jegyzéke 1967-ből 74 db késő középkori edénytöredékről és egy fenőkö előkerüléséről ír *(Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.)*.

Heves–Heves felső temető nincs nyilvántartva

A régészeti leletek jegyzéke a kápolnától 50 m-re Árpád-kori edénytöredékeket és 2 db bronz-kori edénytöredéket említ *(Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.)*.

Heves–Belterület Goczó Pál háza nincs nyilvántartva

A régészeti leletek jegyzéke 1972-ből Árpád-kori cserepeket említ *(Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.)*.

Heves–Belterület Járási Tanács és a Bölcsőde között nincs nyilvántartva

A régészeti leletek jegyzékében 1967-ből 37 db késő középkori edénytöredék, 1 nagyobb edény peremtöredéke, 1 patkó, 1 vödörful, 1 szeg, 2 vastöredék és 2 üvegtöredék szerepel *(Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.)*.

Heves–Belterület Játszótér nincs nyilvántartva

A régészeti leletek jegyzéke 1960-ból 26 db késő középkori edénytöredéket említ *(Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.)*.

Heves–Belterület Kertész féle háza nincs nyilvántartva

A régészeti leletek jegyzéke 3 db késő középkori edénytöredéket említ *(Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.)*.

Heves–Belterület M ház udvarán nincs nyilvántartva

A régészeti leletek jegyzéke 1951-ből 14 db késő középkori edénytöredéket említ *(Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.)*.

Heves–Belterület Ország Benedek háza nincs nyilvántartva

A régészeti leletek jegyzéke 1959-ből 3 db késő középkori edénytöredéket említ *(Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.)*.

Heves–Belterület a volt Frank Vince háza nincs nyilvántartva

A régészeti leletek jegyzéke 1972-ből késő középkori edénytöredékek, 1 pipa és 1 vastöredék előkerülését említi *(Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.)*.

Heves Belterület a volt polgári körtől a zsidó templom felé nincs nyilvántartva

A régészeti leletek jegyzéke 1965-ből 54 db késő középkori edénytöredék és 1 db bronz pénz előkerülését említi *(Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.)*.

Heves–Belterület a Plébánia előtt nincs nyilvántartva

A régészeti leletek jegyzéke 1975-ből 29 db késő középkori edénytöredék, 3 db állatsont, 1 patkótöredék, 1 sarupatkó, pénz, 1 pánt és 1 bronzlemez előkerülését említi *(Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.)*.

Heves–Belterület Szerelem utcától a Füzér házig nincs nyilvántartva

A régészeti leletek jegyzéke 1965-ből 41 db késő középkori edénytöredék, 1 pipatöredék és 1 szarvasmarha fejtöredék előkerülését említi *(Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.)*.

Heves–Belterület Szél köz (a volt Darányi ház) nincs nyilvántartva

A régészeti leletek jegyzéke 1969-ből 30 db késő középkori edénytöredék, 2 vastöredék és 2 szarutöredék előkerülését említi *(Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.)*.

Heves–Belterület Vasvári utca Veres Mihály cipész háza nincs nyilvántartva

A régészeti leletek jegyzéke 9 db Árpád-kori edénytöredék előkerülését említi *(Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.)*.

Heves–Bethlen Gábor utca nincs nyilvántartva

A Kovács család házának területéről 1969-ben 15 db késő középkori kerámiatöredék került elő *(Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.)*.

Heves–Boconád úti homokbánya (49789) EOVS: 252606 Y 743060

GPS 47.610952160945, 20.286416495462

A lelőhely a Heves-Boconádi út 35-ös km kötől 60 m-re és a Boconád felé vezető úttól 33 m-re ÉK felé található. 1961. májusában is kerültek elő csontvázak a homokbányából. A temetőből Szabó János Győző régész, muzeológus tárt fel egy sírt, a többi a munkások visszaemlékezései alapján említhető meg. Bóna István régész 1958-ban, Szabó János Győző pedig 1959-ben ásott a lelőhelyen. Ugyanitt Szabó János Győző 1961-ben helyszíni szemlét végzett. A területről honfoglalás kori sírok és középkori kerámia szörványok kerültek elő (Szabó János Győző: *Ásatási napló Heves DIV RAD 143.*, 195.; Szabó János Győző *Előzetes jelentés hevesi ásatásról DIV RAD 145.*; Szabó János Győző *Jelentés régészeti ellenőrző körútról DIV RAD 183.*, Hargitai András: *Heves megye régészeti lelőhelyeinek adatlapjai KÖH 600/1982/200.*; Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Adatbázis, <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/68766>, 2019. január 6.).

Heves–Boconád és erdőtelki út elágazása nincs nyilvántartva

A lelőhelyen egy avar temetőt említenek (Petercsák Tivadar: *Heves településrendezési tervének szakhatósági véleményezése 2001.07.24. DIV RAD 845*).

Heves–Bútelek (Tanártag) nincs nyilvántartva

A lelőhelyről 1964-ben neolitikus kerámia leletek kerültek elő (Bóna István: *Heves város településtörténete az Újkőkortól az Árpád-korig. In: Petercsák Tivadar–Szabó J. József (Szerk.): Tanulmányok Hevesről. Heves 2001.*). A régészeti leletek jegyzéke 1964-ből 34 db bronzkori edénytöredéket említ (Szabó János Győző: *Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.*).

Heves–Czingell-tanya (vagy másnéven Cigler) nincs nyilvántartva

A lelőhelyen szarmata temetőt említenek (Petercsák Tivadar: *Heves településrendezési tervének szakhatósági véleményezése 2001.07.24. DIV RAD 845*). Dulai András hevesi mezőgazdasági gépkezelő a Cigler-dűlő különböző pontjain rengeteg őskori, neolitikus cserepet, pattintott követ és római császárkori szarmata cserepet gyűjtött. A gyűjtési pontok és az előkerült leletek nagy száma arra utalhat, hogy a dűlőn egy hatalmas kiterjedésű őskori és római császárkori szarmata telep lehetett. A dűlőről készült Google Earth légifotón valószínűleg egy körárkos erődített település nyoma látható.

Heves–Csárdapuszta-Szíjlapos nincs nyilvántartva

A lelőhelyről egy 9-10. századi kard került elő (*Petercsák Tivadar: Heves településrendezési tervének szakhatósági véleményezése 2001.07.24. DIV RAD 845*).

Heves–Cseplye („Krakkó lepusztult lakótelep széle”) 67-124 X (É-D): 249650 Y (K-Ny): 742700

„A Krakkó” elnevezésű lakótelep szélén, egy dombháton, 96-97 m tengerszint feletti magasságban 300 m x 200 m-en elsősorban újkori és némi szarmata kerámia szóródott. A leletszóródások poligonjának tengelye É–D-i irányú (*Gutay Mónika: Helyszíni szemlék Heves, Átány, Tarnaörs és Erk térségében 2018. szeptember 5. és október 2. között.*).

Heves–Dobó-Tag 67-211, 67-213 X (É-D): 249400 Y (K-Ny): 747950

A lelőhely a Hanyi-ér főcsatorna közelében, a csatorna másik oldalán, Heves–Fácános lelőhely mellett, 91-92 m tengerszint feletti magasságában található. 800 m x 300 m-en leletszóródásokat figyeltünk meg. A leletszóródások tengelye majdnem É–D-i irányú. Őskori kerámiatöredékeket, pattintott köveket, szarmata, középkori és újkori kerámiatöredékeket és paticsdarabokat találtunk (*Gutay Mónika: Helyszíni szemlék Heves, Átány, Tarnaörs és Erk térségében 2018. szeptember 5. és október 2. között.*).

Heves–Dózsa János tanyája (Heves–Hevesiváni határ) nincs nyilvántartva

A tanyahelyről hullámvonaldíszes, fenékbélyeggel ellátott kerámiatöredékek kerültek elő (*Bóna István: Heves város településtörténete az Újkőkortól az Árpád-korig. In: Petercsák Tivadar–Szabó János József (Szerk.): Tanulmányok Hevesről. Heves 2001.*). A régészeti leletek jegyzéke 1972-ből avar kori edénytöredékek előkerülését említi (*Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.*).

Heves–Első-Állomás 67-124 X (É-D): 248500 Y (K-Ny): 743250

A környezetéből enyhén kiemelkedő háton és lejtős részeken a Császi-mellékcsatorna közelében, 93-94 m tengerszint feletti magasságban 800 m x 200 m-en szarmata kerámiatöredékeket gyűjtöttünk. A leletszóródások tengelye ÉNy–DK-i (*Gutay Mónika: Helyszíni szemlék Heves, Átány, Tarnaörs és Erk térségében 2018. szeptember 5. és október 2. között.*).

Heves–Fácános (48912) X (É-D): 250084 Y (K-Ny): 747957,

GPS: 47.58755521676, 20.350983556931

Gömöri János régész 1969. október 13. és 25. között a lelőhelyen feltárást végzett. Az ásatás során római császár kori szarmata telep, római császárkori szarmata és középkori csontvázas temető, valamint Árpád-kori falu maradványai is felszínre kerültek.

A néphagyomány szerint Heves megyében két régi földvár kereshető, az egyik a Fácános-tanyán a másik Vercel pusztán. Ennek nyomait azonban nem sikerült megtalálni az ásatás során (Gömöri János: *Ásatási jelentés Heves–Fácános-tanya 1969. DIV RAD 311.*; Gömöri János: *Ásatási dokumentáció Heves–Fácános-tanya 1969. DIV RAD XX 269/1969.*; Klinger László: *Heves megyei adatlapok KÖH 600/1084/2005.*; Gömöri János: *Heves–Fácános In: Sz. Burger Alice Szerk. Régészeti Füzetek Ser. 1. No. 23. Az 1969. év régészeti kutatásai. Budapest. 1970. 83-84.*; Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Adatbázis, <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/65031>, 2019. január 6.). Bóna István korongolt, hullámdíszes, valószínűleg 8. századi kerámiák felbukkanását említi a lelőhelyről (Bóna István: *Heves város településtörténete az Újkőkortól az Árpád-korig. In: Petercsák Tivadar–Szabó János József (Szerk.): Tanulmányok Hevesről. Heves 2001., Petercsák Tivadar: Heves településrendezési tervének szakhatósági véleményezése 2001.07.24. DIV RAD 845.*).

A régészeti leletek jegyzéke szerint 1955-ből 6 db Árpád-kori edénytöredék, 5 db késő középkori edénytöredék, 1969-ből 13 db Árpád-kori edénytöredék, 1973-ból pedig 1 db kőbalta, 6 db későrézkori edénytöredék, 3 db szarmata cserép és 1 db állatcsont került felszínre (Szabó János Győző: *Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.*; Hargitai András: *Heves megye régészeti lelőhelyeinek adatlapjai KÖH 600/1982/2004.*).

A Hanyi-ér főcsatorna mellett 92–94 m tengerszint feletti magasságú dombhátán és lejtős részein, 450 m x 300 m-en leletszóródásokat figyeltünk meg. A leletszóródások poligonjának tengelye ÉK–DNy-i irányú. Elsősorban szarmata és némi őskori kerámiatöredékeket találtunk (Gutay Mónika *Helyszíni szemlék Heves, Átány, Tarnaörs és Erk térségében 2018. szeptember 5. és október 2. között.*).

Heves–Guba Géza volt telke nincs nyilvántartva

A régészeti leletek jegyzéke késő középkori edény aljának előkerülését említi (Szabó János Győző: *Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.*).

Heves–Gyöngyösi út (49791) EOVS: 252605 Y: 743162, GPS: 47.610928630251, 202877728173

A lelőhely a Boconád és Erdőtelek felé vezető utak találkozásánál, attól 46 m-re DK-re és a Gyöngyösi út 56-os számú házatól DK felé, 36 m-re található. Szabó János Győző régész 1959-ben ásatást végzett a lelőhelyen. Az ásatás során, népvándorlás kori avar temetőt azonosított (Szabó János Győző: *Előzetes jelentés hevesi ásatásról DIV RAD 145.*; Szabó János Győző: *Ásatási Napló DIV RAD 143., 195.*; Hargitai András: *Heves megye régészeti lelőhelyeinek adatlapjai KÖH 600/1982/2004.*; Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Adatbázis, <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/68772>, 2019. január 6.).

Heves–Gyöngyösi úti temető, a kápolnától 50 m-re nincs nyilvántartva

A temetőben sírásás közben a bronzkor középső szakaszából, a Füzesabonyi-kultúrához tartozó kerámiákat találtak (Bóna István: *Heves város településtörténete az Újkőkortól az Árpád-korig. In: Petercsák Tivadar–Szabó János József (Szerk.): Tanulmányok Hevesről. Heves 2001.*).

Heves–Hanyi ér mellett nincs nyilvántartva

Dulai András a Hanyi ér mellett neolitikus (AVK) cserepeket gyűjtött. A gyűjtési helyszínt helyszíni szemlével vagy terepbejárással kell hitelesíteni.

Heves–Határszög (72057) EOVS: 253112 Y: 744942,

GPS 47.615231986109, 20.311554483534

Reményi László régész 2009. augusztus 13-án végzett terepbejárást a 31. sz. főút két oldalán. Terepbejárása során őskori, bronzkori, vaskori kelta és középkori Árpád kori telepjelenségeket azonosított. A lelőhelyről Előzetes Régészeti dokumentáció készült a 31. sz. főút 106+103–129+159 km szelvény szakaszának burkolat megerősítéséhez (Domboróczki László: *Előzetes Régészeti Dokumentáció a 31. sz. főút 106+103–129+159 km szelvény közötti szakaszának burkolat megerősítéséhez DIV RAD 1929–2018.*).

Farkas Csilla régész, muzeológus a 31. sz. főút szélesítése és burkolat megerősítése projekt során 2015-ben végzett régészeti megfigyelést a lelőhelyen (Reményi László: *Terepbejárási dokumentáció, 31. sz. főút Heves, 2009., KÖH 600/4264/2009.*; Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Adatbázis, <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/903>, 2019. január 6.).

Heves–Hevesi-dűlő 67-211, 67-213 X (É-D): 251900 Y (K-Ny): 745250

Egy laposabb, elnyúlt részen, kb. 91 m tengerszint feletti magasságban, viszonylag rosszabb gyűjtési körülmények között, 400 m x 100 m-en elsősorban őskori, neolitikus (AVK) és némi szarmata kerámiatöredéket azonosítottunk. A lelőhely poligonjának a tengelye majdnem K–Ny-i irányú (Gutay Mónika: *Helyszíni szemlék Heves, Átány, Tarnaörs és Erk térségében 2018. szeptember 5. és október 2. között*).

Heves–Hevesi-szőlők nincs nyilvántartva

A lelőhelyen avar temetőt említenek (Petercsák Tivadar: *Heves településrendezési tervének szakhatósági véleményezése 2001.07.24. DIV RAD 845.*). A temetőből avar kori kengyelek, zablák és hevederek is előkerültek (Bóna István: *Heves város településtörténete az Újkőkortól az Árpád-korig. In: Petercsák Tivadar–Szabó János József (Szerk.): Tanulmányok Hevesről. Heves 2001.*). Dulai András a lelőhelyről őskori és szarmata cserepeket gyűjtött. Helyszíni szemével vagy terepbejárással ellenőrizni kellene, hogy az avar leletek, hogyan vannak összefüggésbe az őskori és szarmata leletekkel.

Heves–Járásbírósággal szemben nincs nyilvántartva

A régészeti leletek jegyzéke 24 db késő középkori edénytöredék, 1 db állatcsont és 1 db bronzkori edénytöredéket említ (Szabó János Győző *Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.*).

Heves–Járási Tanács nincs nyilvántartva

A régészeti leletek jegyzéke 1 db Árpád-kori edénytöredék, 27 db késő középkori edénytöredék és egy majdnem teljesen ép edényről tesz említést (Szabó János Győző: *Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.*).

Heves–Kapitányhegy vagy Kapitány-dűlő (48907) EOY X: 254504 Y: 739524, GPS 47.628515796927, 20.239774319842

Fodor László régész, muzeológus 2001-ben végzett régészeti adatgyűjtést a lelőhelyről. Az adatok alapján a 30-as években, a működő homokbányától D-i irányban 250–300 m-re középkori, honfoglaláskori temető maradványait azonosította a Kapitányhegyről (Ismeretlen szerző: *Jelentés régészeti lelőhelyről, Heves 1936. MNM.Rég.Ad.: 53.H.I.; Fodor László: Régészeti*

vélemény bányaműveléshez Heves, III. homokbánya. DIV RAD. 845.; Hargitai András Heves megye régészeti lelőhelyeinek adatlapjai KÖH 600/1982/2004.; Klinger László Heves megyei adatlapok KÖH 600/1084/2005.).

1936. február 25-én a Kapitányhegy-dűlőn, István Józsefné és Ottó Mihály földjén magányosan álló, honfoglalás kori lovas női sírt és mellékleteit tárták fel. A sírt és mellékleteit a ciszterci gimnázium munkatársai vizsgálták meg. Az általuk felszedett leleteket 1938-ban a Magyar Nemzeti Múzeumnak ajándékozták. Az sírban talált nő 150 cm magas lehetett és kb. 45 éves kora körül hunyhatott el. A nő mellé temették a lovát is. A sírból 1 barázdált kengyel, lószerszámhoz tartozó 13 db ezüsből öntött, rozettás négyszirmú, virágdíszes, aranyozott veret és 2 db nagyobb méretű, aranyozott korongdísz is felszínre került. A különleges, nem mindennapi lószerszámok mellett még különlegesebbek voltak a nagyasszony ékszerei. Az aranylemezzel bevont, filigrándróttal keretezett, gránitkövekkel berakott karperec és 1 db, morva eredetű, nagyméretű, aranyozott díszgomb voltak az úrnő sírmellékletei. A díszgomb alapján a hevesi úrnő Kr. u. 895 és 925 között élhetett (*Bóna István: Heves város településtörténete az Újkőkortól az Árpád-korig. In: Petercsák Tivadar–Szabó János József (Szerk.): Tanulmányok Hevesről. Heves 2001.*). Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Adatbázis, <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/65024>, 2019. január 6.

Heves–Máder-ház nincs nyilvántartva

A Máder-ház kertjében I. Nagy Lajos király aranypénzt találtak. (*Bóna István: Heves város településtörténete az Újkőkortól az Árpád-korig. In: Petercsák Tivadar–Szabó J. József (Szerk.) Tanulmányok Hevesről. Heves 2001.*).

Heves –Nagy bolt mellett nincs nyilvántartva

A régészeti leletek jegyzéke 18 db késő középkori edény előkerülését említi (*Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.*).

Heves–Nagy-Dobó-Tag (diófa) 67-211, 67-213 X (É-D): 251950 Y (K-Ny): 745600

Egy laposabb részen, 94 m tengerszint feletti magasságban, 200 m x 100-en őskori és szarmata kerámiatöredékeket lokalizáltunk. A lelőhely poligonjának a tengelye majdnem ÉK–DNy-i irányú (*Gutay Mónika: Helyszíni szemlék Heves, Átány, Tarnaörs és Erk térségében 2018. szeptember 5. és október 2. között.*).

Heves–Nagylénás EOY X: 249921 Y: 748290, GPS 47.586039315394, 20.355373983327

A lelőhely a Fácános tanyától É-irányban 1 km-re, a Heves–Fácános lelőhellyel átellenben található. Gömöri János régész 1969. október 13. és 25. között ásott a lelőhelyen. Az ásatás során késő középkori település és temető maradványait tárta fel, valamint egy ismeretlen korú sír is napvilágra került. Nyolc sírt találtak, de ennél többet feltételezett az ásató. A sírokban többek között 16-17. századi párták is voltak. (*Gömöri János: Ásatási jelentés Heves–Fácános-tanya 1969. DIV RAD 311.; Hargitai András: Heves megye régészeti lelőhelyeinek adatlapjai KÖH 600/1982/2004.; Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Adatbázis, <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/68759>, 2019. január 6.*

Heves–Nagy tanya

Dulai András Nagy tanya területén neolitikus (AVK) cserepeket és őrlőköveket gyűjtött. A lelőhelyet helyszíni szemlével vagy terepbejárással kell hitelesíteni.

Heves–Paptag nincs nyilvántartva

Szabó János Győző régész, muzeológus az 1960-as évek elején a kora bronzkori Makó kultúrához tartozó, sakktábla mintával díszített, belső díszes kerámiákat talált, valamint a Hatvani-kultúra és a Pilinyi-kultúra kerámiatöredékei is felszínre kerültek a lelőhelyről (*Bóna István: Heves város településtörténete az Újkőkortól az Árpád-korig. In: Petercsák Tivadar–Szabó János József (Szerk.) Tanulmányok Hevesről. Heves 2001.; Petercsák Tivadar: Heves településrendezési tervének szakhatósági véleményezése 2001.07.24. DIV RAD 845.*).

Heves–Patikárius tanya nincs nyilvántartva

A lelőhelyen szarmata telepet említenek (*Petercsák Tivadar: Heves településrendezési tervének szakhatósági véleményezése 2001.07.24. DIV RAD 845.*).

Heves–Pusztacsász (49787) X: 249931 Y: 742004, GPS 47.587044317915, 20.271815513139

Hegedűs Béla 1961.05.28-án Szabó János Győző régésznek egy levelet írt, melyben egy, a Heves–Jászapáti út D-i oldalán előkerült kőbaltáról tesz említést. Leveléhez térkép vázlatot is mellékelte. (*Hegedűs Béla: Leletbejelentés Heves. DIV RAD 195.; Hargitai András Heves megye régészeti lelőhelyeinek adatlapjai KÖH 600/1982/2004.; Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Adatbázis, <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/68762>, 2019. január 6.*).

A lelőhelyről Előzetes Régészeti dokumentáció készült a 31. sz. főút 106+103–129+159 km szelvény szakaszának burkolat megerősítéséhez (*Domboróczi László: Előzetes Régészeti Dokumentáció a 31. sz. főút 106+103–129+159 km szelvény közötti szakaszának burkolat megerősítéséhez DIV RAD 1929–2018.*).

Heves–Pusztacsász 2. 67-142, 67-124 X (É-D): 249250 Y (K-Ny): 741900

Pusztacsász területén, a kápolna melletti dombtetőn és a lejtős részekén, 96–98 m tengerszint feletti magasságban, 600 m x 200 m-en leletszóródásokat figyeltünk meg. A leletszóródások poligonjának Ny–K-i irányú a tengelye. Elsősorban középkori, újkori, de szórványosan őskori kerámia-töredékeket és pattintott követ gyűjtöttünk (*Gutay Mónika: Helyszíni szemlék Heves, Átány, Tarnaörs és Erk térségében 2018. szeptember 5. és október 2. között.*).

Heves–Pusztacsász 3. és Heves–Pusztacsász 4. nincsenek nyilvántartva

Dulai András a Császi ér mellett az egyik gyűjtési pontról mindkét lelőhely esetében főként római császárkori, szarmata és középkori cserepeket gyűjtött. A lelőhelyeket helyszíni szemlével vagy terepbejárással kell hitelesíteni.

Heves–Radics és Dobroczyk tanyák között nincs nyilvántartva

A régészeti leletek jegyzéke 2 db késő középkori edény előkerülését említi (*Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.*).

Heves–Radics-Tag 67-213 X (É-D): 250800 Y (K-Ny): 745600

Dulai András jelentette be a lelőhelyet, mely a Nagy-Dobó-Tag közelében, egy 93 m tengerszint feletti magasságú, É–D-i irányú kisebb dombháton található. A leletszóródásokat intenzíven É–D-i irányban lehetett megfigyelni a dombhát irányával megegyezően. Az eke és az erózió valószínűleg elmozdította a leleteket a lejtősebb, alacsonyabb részek felé, így azokat kb. ÉK–DNy-i irányban, 400 m x 200 m-en tudtuk tanulmányozni. A leletanyagok között elsősorban őskori, neolitikus (AVK) kerámiatöredékeket, paticsdarabokat, pattintott, csiszolt és szerszámköveket azonosítottunk (*Gutay Mónika: Helyszíni szemlék Heves, Átány, Tarnaörs és Erk térségében 2018. szeptember 5. és október 2. között.*).

Szedlák György hevesi helytörténész 1999-ben figyelt fel a Nagy Dobó Tag és a Radics Tag közelében található dombhátra, ahonnan meglehetősen sok kerámiát, szerszámkövet és pattintott követ gyűjtött (*Szedlák György: Óskori településhalom Hevesen. In: Bencsik József–Kerek László (Szerk.): Műhely Fejezetek Heves történelméből. Gyűjtemény 2. 1994–2005. Heves. 2006. 277–281.*).

Heves–Rakottyás nincs nyilvántartva

Dulai András a Rakottyás területén, az egyik gyűjtési pontról Árpád-kori cserepeket gyűjtött. A lelőhelyet helyszíni szemlével vagy terepbejárással kell hitelesíteni.

Heves–Rakottyás 2. nincs nyilvántartva

Dulai András a Rakottyás területén, a másik gyűjtési pontról neolitikus (AVK) és római császár kori szarmata cserepeket gyűjtött. A lelőhelyet helyszíni szemlével vagy terepbejárással kell hitelesíteni.

Heves–Remenyik-dűlő nincs nyilvántartva

A lelőhelyen szarmata telepet említenek (*Petercsák Tivadar: Heves településrendezési tervének szakhatósági véleményezése 2001.07.24. DIV RAD 845.*).

Heves–Római katolikus templom (67493) EOY X: 250889 Y: 743215, GPS 47.595488424013, 20.288115716666

A római katolikus templom a főtér déli felének közepén, a középkori mezőváros központjában helyezkedik el, mintegy 97 m Balti tengerszint feletti magasságban. A lelőhelyen 1969-ben Détszy Mihály régész 2009-ben és 2013-ban pedig Fülöp András régész végzett falkutatásokat (*Ács Csilla: Lelőhelybejelentő adatlap a Heves, Római katolikus templom lelőhelyhez 2009. KÖH 600/2171/2009.*). Halász Ágoston Gergely régész, muzeológus 2014-ben régészeti megfigyelést és próbafeltárást végzett a templom körül. Középkori felszíni telepnyomot, középkori templomot, templom körüli temetőt, kora újkori, 17. századi palánk(?) földvárat és települést jelentett be. A térrendezése során a templom körüli, mintegy 10 méteres sávban teljesen átmozgatták a talajt az új járdák illeszkedő terepszint kialakításához, valamint földkábeleket helyeztek le a köz- és díszvilágítás számára. Az északi sekrestye és a szentély között nyitott (1.) szelvényben 2014. április 22. és július 4. között 3 újkori és 25 középkori sírt, valamint egy török kori építmény nyomait tárták fel. Halász Ágoston Gergely szerint a 3 újkori sír előkerülése egyértelműen igazolja, hogy a templom köré e település újra települése után is temetkeztek, feltehetően főleg a köztemetők megnyitása előtt. „A felső humuszréteg és az újkori feltöltés alatti rétegből előkerült nagy mennyiségű kora újkori kerámia és állatesont a templom közvetlen környezetének intenzív lakottságát igazolja, megerősítve azt a feltételezést, hogy a 17. századi török palánk a templom körül helyezkedett el. A próbaásatás alapján a templom környezetében újkori temetkezésekkel és modern beásásokkal bolygatott török kori telepjelenségekkel, alattuk pedig középkori templom körüli temető maradványaival lehet számolni” (*Halász Ágoston Gergely: Jelentés régészeti felügyeletről- Heves, városi főtér és r. k. templom rendezése I., 2014.; Halász Ágoston Gergely: Jelentés próbaásatásról, Heves, városi főtér és r. k. templom (Hősök tere) környezete 2014.; Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Adatbázis, <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/37411>. 2019. január 6.*).

A templom mellett 1966-ban került elő egy gótikus bronzharang, melyet – a néphagyomány szerint – 1552-ben vagy 1567-ben ástak el a török elől. Súlya kb. 500 kg, latin nyelvű felirata: „Az Úrnak 1465. esztendejében ez a harang Paulus mester által öntetett a hevesi hitvalló Szent Márton tiszteletére.” A Dobó István Vármúzeum restaurátorai megtisztították majd Egerbe szállították, ahol állandó kiállításon mutatták be. A harang 1990-ben került vissza Hevesre, a Kiállítóhelyre (*Hevesi Múzeumi Kiállítóhely*).

Heves–Strandfürdő nincs nyilvántartva

A strandfürdő területén egy szarmata női sír látott napvilágot (*Bóna István: Heves város településtörténete az Újkőkortól az Árpád-korig. In: Petercsák Tivadar–Szabó János József (Szerk.): Tanulmányok Hevesről. Heves 2001.; Petercsák Tivadar: Heves településrendezési tervének szakhatósági véleményezése 2001.07.24. DIV RAD 845.*). A régészeti jegyzék 2 db bronzkori cseréptöredékről, 2 db szarmata cseréptöredékről, 14 db Árpád-kori edénytöredékről, csontkorcsolyáról és 8 db állatsont előkerüléséről tesz említést. A régészeti jegyzékben felsoroltak kívül még 4 db késő középkori edénytöredék és egy parittyakő is előkerült (*Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.*).

Heves–Szerelem utca nincs nyilvántartva

A régészeti leletek jegyzéke 7 db késő középkori edénytöredék előkerülését említi (*Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.*).

Heves–Széchenyi utca nincs nyilvántartva

A régészeti leletek jegyzéke 1963-ból Dr. Böck orvos házábanál 1 db késő középkori sarkantyú és 2 db vastöredék előkerülését említi (*Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.*).

Heves–Szennyvíztisztító telep 67-124, 67-213 X (É-D): 249700 Y (K-Ny): 743250

Az A-Híd Építő Zrt. a Budavári Ingatlanfejlesztő és Üzemeltető Nonprofit Kft.-től rendelte meg az Előzetes Régészeti Dokumentáció (ERD) elkészítését. Az ERD elkészítése során Szegedi Kristóf István régész vezetésével adatgyűjtés, majd 2018. március 23-án a Szennyvíztisztító telep körül terepbejárás történt.

Az adatgyűjtés során megállapították, hogy a telep 250 m-es körzetében nem található bejelentett, közhitelesen nyilvántartott lelőhely és a terepbejárás során sem találtak új régészeti lelőhelyet vagy régészeti leleteket (*Szegedi Kristóf István: Előzetes Régészeti Dokumentáció, Heves–Szennyvíztisztító telep 2018. DIV RAD 1809., 1822.*).

Az A-Híd Építő Zrt., mint Megbízó a hatályos jogszabályoknak megfelelően megrendelte a Dobó István Vármúzeumtól „Heves város szennyvíztisztító telepének teljes körű rekonstrukciója” c. projektekre vonatkozóan a régészeti megfigyelési szolgáltatást. 2018 augusztus 27. és december 6. között a Szennyvíztisztító telep területén 3 ütemben 48 db régészeti objektumot azonosítottunk és tártunk fel. A kutatást a Szennyvíztisztító telep már említett, teljes körű rekonstrukciója tette szükségessé. A kitűzött és a feltárt terület összesen 2670 m², ebből a régészetileg fedett terület 10 m-es poligonokkal számolva 2638 m², a régészetileg nem érintett rész 32 m². A telep környezetét, ahol csak engedték a körülmények, bejártuk. Nagy kiterjedésű, ÉK–DNY-i tengelyű leletszóródást lokalizáltunk, eltérő leletintenzitási körzetekkel. A leletszóródások egy hosszú elnyúlt hátton és laposabb részein, 93-95 m tengerszint feletti magasságban, 700 m x 250 m-en helyezkedtek el. A leletek között elsősorban római császárkori szarmata kerámiatöredékeket, de ezenkívül őskori és középkori kerámiatöredékeket is találtunk (*Gutay Mónika: Helyszíni szemlék Heves, Átány, Tarnaörs és Erk térségében 2018. szeptember 5. és október 2. között.; Gutay Mónika: Heves–Szennyvíztisztító telep 30 napos jelentés*).

Heves–Tarantella nincs nyilvántartva

Dulai András Tarantella területén neolitikus (AVK) és római császárkori szarmata cserepeket gyűjtött. A lelőhelyet helyszíni szemlével vagy terepbejárással kell hitelesíteni.

Heves–Templomkert nincs nyilvántartva

1957-ben 73 db késő középkori edénytöredék, 14 db szarmata edénytöredék, 7 db Árpád-kori edénytöredék, 1960-ban 11 db késő középkori edénytöredék, 4 db vasszeg, csizmapatkó, 2 db üvegkarperec töredéke, bronzgyertyatartó, bronzgomb, bronzedény töredék és késnyél, 1964. augusztus 4-én 6 db kemencerács, 10 db kályhaszem, 3 db kályhaszem töredék és 45 db edénytöredék került elő. Ezenkívül a régészeti leletek jegyzéke még 152 db késő középkori edényt, edénytöredéket, bronzharang megolvadt töredékét, 2 db mentegombot, bronz lemezt, bronz kést, 3 db vastöredéket, 4 db vastárgyat, 1 db kályhaszem töredéket és üvegedény töredéket említ (*Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.*).

Heves–Templom és a Törvényház között nincs nyilvántartva

A régészeti leletek jegyzéke 1955-ből 14 db késő középkori edénytöredék és 2 db állatsont előkerülését említi (*Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.*).

Heves–Vajda-földek 67-213, 67-211 X (É-D): 252100 Y (K-Ny): 746100

Dulai András jelentette be a lelőhelyet, mely a Hevesi-dűlő közelében, egy 95 m tengerszint feletti magasságú, közepes dombháton található. Leletszóródásokat 250 m x 200 m-en figyeltünk meg. A lelőhely poligonjának tengelye majdnem É–D-i irányú. A leletek között őskori, neolitikus (AVK) kerámiatöredékeket, paticsdarabokat, pattintott, csiszolt és szerszámköveket és viszonylag sok római császárkori szarmata kerámiatöredéket találtunk (*Gutay Mónika: Helyszíni szemlék Heves, Átány, Tarnaörs és Erk térségében 2018. szeptember 5. és október 2. között.*).

Heves–„Vár belseje” nincs nyilvántartva

A régészeti leletek jegyzéke 6 db késő középkori edénytöredékről tesz említést (*Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.*).

Heves–Vásártéri homokbánya (48800) X: 251821 Y: 742865,

GPS 47.603920105399, 20.283658132763

Hegedűs Béla Szabó János Győző régésznek 1961.05.26. és 1962.07.09. keltezésű leveleiben a vásártéri homokbányából előkerült sírokról írt. Első levelében két csontvázas sír és két edény-melléklet, míg második levelében egy gyermeksír előkerüléséről tesz említést (*Hegedűs Béla: Leletbejelentés Heves DIV RAD 196., 205.*). Szabó János Győző helyszíni szemlét 1961-ben, ásatást 1962. május 21–26. és 1963. november 10–18. között végzett a lelőhelyen. Gömöri János régész is tartott helyszíni szemlét a homokbánya területén, mégpedig 1969-ben. Szabó János Győző régész ásatási jelentései és ásatásairól megjelent cikke alapján a lelőhely-bejelentő adatlapon csak szarmata temető és honfoglalás kori falutelep szerepel, ám lelőhelyen jelentős vaskori, szkíta temető is előkerült, melynek egy részét fel is tárták. A szkíta kori sírmellékletek egy része a felirat nélküli pattintott kövekkel együtt a Hevesi Múzeumi Kiállítóhelyen láthatóak (*Szabó János Győző: 1962. évi ásatások beszámolója. DIV RAD 197.; Szabó János Győző: Ásatási napló Heves DIV RAD 202.; Szabó János Győző Leletmentés, gyűjtés, terepbejárás DIV RAD 181.; Szabó János*

Győző: *Jelentés a Heves- Vásártéri leletmentésről 1962 MNM.Rég.Ad.: XXI.528/1962.*; Szabó János Győző: *Heves, Semmelweis utca 17. In: Régészeti Füzetek. Az 1962. év régészeti kutatásai. Budapest 1963. 28.*; Szabó János Győző: *Heves, Cédulaház homokbánya. In: Régészeti Füzetek. Az 1962. év régészeti kutatásai. Budapest 1963. 44.*; Szabó János Győző: *Heves, Semmelweis utca 17. In: Régészeti Füzetek. Az 1963. év régészeti kutatásai. Budapest 1964. 23.*; Hargitai András: *Heves megye régészeti lelőhelyeinek adatlapjai KÖH 600/1982/2004.*; Klinger László: *Heves megyei adatlapok KÖH 600/1084/2005.*, Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Adatbázis, <https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/64559>, 2019. január 6.).

A Semmelweis utca 4963 hrsz. alatt 1 db szkítakori vaskarperec és obszidián pengék is előkerültek (Szabó János Győző: *Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.*). Valószínűleg ezek a pattintott kövek vannak kiállítva a szkíta kori sírmellékletekkel együtt a Hevesi Múzeumi Kiállítóhelyen.

„Heves községben a Semmelweis utcát 1945 után nyitották meg, amely a falu DDNY-i határába vezet (1-2. ábra) A páratlan számozású telkek DKK-i irányban vízenyős réthez lejtnek. Ezen az enyhe hajlatú domboldalon a 17. sz. házhely tulajdonosa, Kiss Sándor 1961 decemberében a kertben vályogot vetett és az agyaggödörben két edény összetört cserepeit találta. Hegedűs Béla hevesi múzeumi figyelőnk segítségével azonnal kapcsolatba kerültünk a találóval, aki kérésünkre a helyet érintetlenül hagyta. 1962. május 23-24-én a lelőhelyen egy 2,5 x 5 m nagyságú szelvényt tártunk fel és három sírt találtunk (3. ábra.) Kiderült, hogy a korábban előkerült edények szórthamvas sírhoz tartoztak, a másik két temetkezés urnás és csontvázas volt (A. temetőrész).

1963. november 10-18 között tájékozódó feltárást végeztünk a 19. sz. telken, amely beépítetlen szántóföld volt. 5 észak—déli irányú kutatóárkot húztunk, két árkunk északi részén egy 13,4x7,70 m nagyságú szelvényt alakítottunk ki (4. ábra). Az ásatás elérte a temető déli (DNY—ÉNY-i) szélét, a sírmező láthatólag itt kerekedő volt. Megállapíthattuk, hogy üresen hagyott területsávokkal csoportosan temetkeztek (B. temetőrész). Az A) és B) jelzésű temetőrész kétségtelenül egybe tartozik, de a dombnak nem azonos szintű területsávján található (5. ábra). A 17. sz. telken a temető lejjebb húzódik. Északi irányban minden bizonnyal átterjedt a 15. sz. házhely kertjébe is, de itt a gyümölcsösben ásatást nem folytathattunk. Elmaradt a 19. sz. telken a még a földben maradt temetőrész feltárása, amelyet 1964-ben terveztünk, de a helyi tanács váratlanul építési engedélyt adott ki. Jelenleg tehát 27 megfigyelt sír adatai alapján alkothatunk képet a temetőről. A Mátra előterében ez volt még mindig sajnos a legnagyobb sírszámú szkítakori temető-feltárás.” (Szabó János Győző: *A Hevesi szkítakori temető. Hozzászólás az Alföld szkítakori népességének kérdéséhez. – Das*

Graberfeld von Heves aus der Skythenzeit. Beitrag zum Problem der Population des Ung. Tieflandes in der Skythenzeit. Az Egri Vármúzeum Évkönyve VII = Annales Musei Agriensis, Dobó István Vármúzeum Eger. 1969.. 55-128.).

A Semmelweis utcában előkerült szkíta kori sírok és a közelében található Vásártéri, szintén szkítakori leletek egymással összefüggésben lehetnek, ezért a két helyszínt érdemes egy lelőhelyként nyilvántartani. Bóna István avar lovas sírt említ a lelőhelyről (*Bóna István: Heves város településtörténete az Újkőkortól az Árpád-korig. In: Petercsák Tivadar–Szabó János József (Szerk.): Tanulmányok Hevesről. Heves 2001.; Petercsák Tivadar: Heves településrendezési tervének szakhatósági véleményezése 2001.07.24. DIV RAD 845.*).

A régészeti leletek jegyzéke 1959-ből 20 db szkítakori edénytöredéket, 1976-ból a Mátyás Király utca 33. szám alól 29 db késő középkori edénytöredéket, valamint ép kulcsot és 2 db vas-töredéket említ (*Szabó János: Győző Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.*).

Heves–Vásártéri Cédulaház nincs nyilvántartva

A lelőhelyen avar temetőt említenek (*Petercsák Tivadar: Heves településrendezési tervének szakhatósági véleményezése 2001.07.24. DIV RAD 845.*).

Heves–Vercel 67-213 X (É-D): 249100 Y (K-Ny): 745300

A néphagyomány szerint az egyik régi hevesi földvár Vercel pusztán kereshető (*Gömöri János: Ásatási jelentés Heves–Fácános-tanya 1969. DIV RAD 311.*). A lelőhelyre Dulai András hívta fel a figyelmünket. A lelőhely a Hevesvezekényi út mellett, a Forrás csatorna közelében egy hosszú, elnyúlt, környezetéből enyhén kiemelkedő dombháton, 90-92 m tengerszint feletti magasságban található. Leletszóródásokat 400 m x 300 m-en figyeltünk meg. A lelőhely poligonjának tengelye ÉNy–DK-i irányú. A leletek között elősorban őskori, neolitikus (AVK) kerámiatöredékeket, paticsdarabokat, pattintott, csiszolt és szerszámköveket, valamint szarmata kerámiatöredéket találtunk (*Gutay Mónika: Helyszíni szemlék Heves, Átány, Tarnaörs és Erk térségében 2018. szeptember 5. és október 2. között.*). Szabó János Győző régész a főként Hevesről származó, 70 régészeti lelet-együttesről írt jegyzékében, többször is említi Vercel nevét, ahonnan jelentős számú (47 db) szarmata kerámiatöredék került felszínre (*Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.*). Ez a lelőhely valószínűleg nem egyezik meg az általunk bejárt lelőhellyel, mert Vercelen elősorban neolitikus (AVK) leleteket és pár darab szarmata kerámiát találtunk.

V. A VÁLTOZTATÁSI SZÁNDÉKOK ISMERTETÉSE

Heves Város Önkormányzatától arról kaptunk tájékoztatást, hogy egyelőre nem terveznek Heves területén újabb beruházási munkákat, és így kifejezetten csak az adattári adatokra és egyéb, irodalmi forrásokra alapozott régészeti Örökségvédelmi Hatástanulmány elkészítését várják a Dobó István Vármúzeum régészeti osztályától.

VI. HATÁSELEMZÉS

Heves területéről csak 14 régészeti lelőhely nyilvántartásáról tudunk (*lelőhelyek 2018-as szakmai adatszolgáltatási táblázata, a Magyar Nemzeti Múzeum régészeti adatbázisa*), viszont nem régen jelentettünk be 11 régészeti lelőhelyet Heves város közigazgatási területéről, melyek részben Dulai András gyűjtő lelőhelyei (*Gutay Mónika: Helyszíni szemlék Heves, Átány, Tarnaörs és Erk térségében 2018. szeptember 5. és október 2. között.*). Ezeknek a lelőhelyeknek a nyilvántartása jelenleg még folyamatban van.

Dulai András 2016 és 2018 között további 10 régészeti helyszínről gyűjtött leleteket (8 régészeti helyszínről korábban nem volt semmilyen adat), melyek Heves közigazgatási területéhez tartoznak és amelyek nincsenek bejelentve, nyilvántartva: Hevesi szőlők, Cigler, Pusztacsász 3., Pusztacsász 4., Anna telep közelében, Rakottyás, Rakottyás 2., Tarantella, Nagy tanya, Hanyi ér mellett. Az előbb említett helyszínek leleteit és más helyszínekről származó leleteket is megnéztük a gyűjtő házában 2019. január 26-án és a Dobó István Vármúzeum régészeti osztálya nevében átvettük azokat. A leletek mosása és gyarapítása jelenleg folyamatban van.

A Dobó István Vármúzeum régészeti osztálya a 2001-es településrendezési terv szakhatósági véleményezésében Heves város területéről 16 régészeti lelőhelyet említ (*Petercsák Tivadar: Heves településrendezési tervének szakhatósági véleményezése 2001.07.24. DIV RAD 845*).

Szabó János Győző régész, muzeológus 70 régészeti leletegyüttest és azok előkerülési helyszíneit említi, főként Heves területéről (*Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.*).

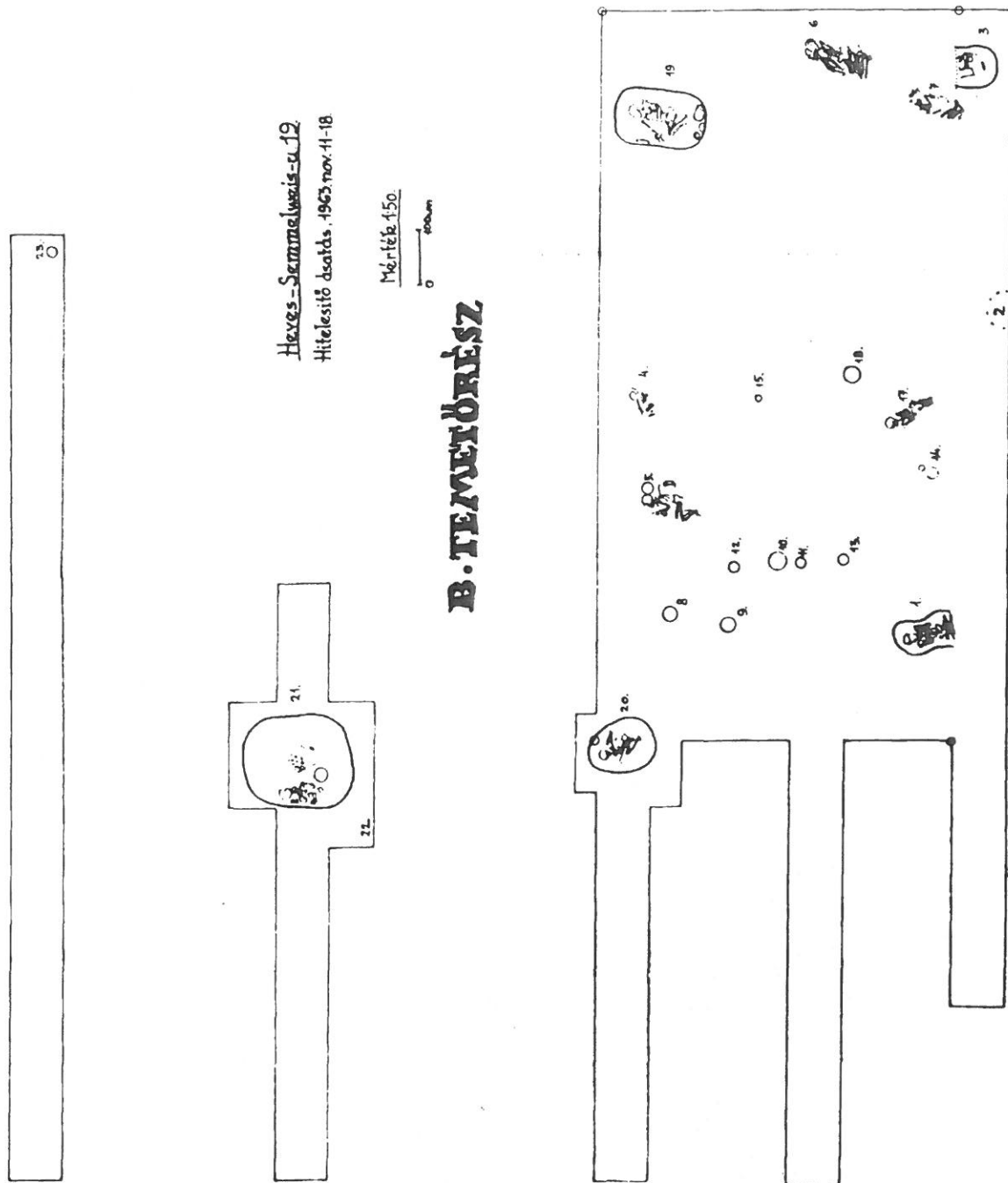
Bóna István Heves településtörténetét bemutatva korszakonként ismerteti a régészeti lelőhelyeket (*Bóna István: Heves város településtörténete az Újkőkortól az Árpád-korig. In: Petercsák Tivadar–Szabó János József (Szerk.): Tanulmányok Hevesről. Heves 2001.*).

Heves –Vajdaföldek neolitikus AVK kerámiák és szerszámkő.

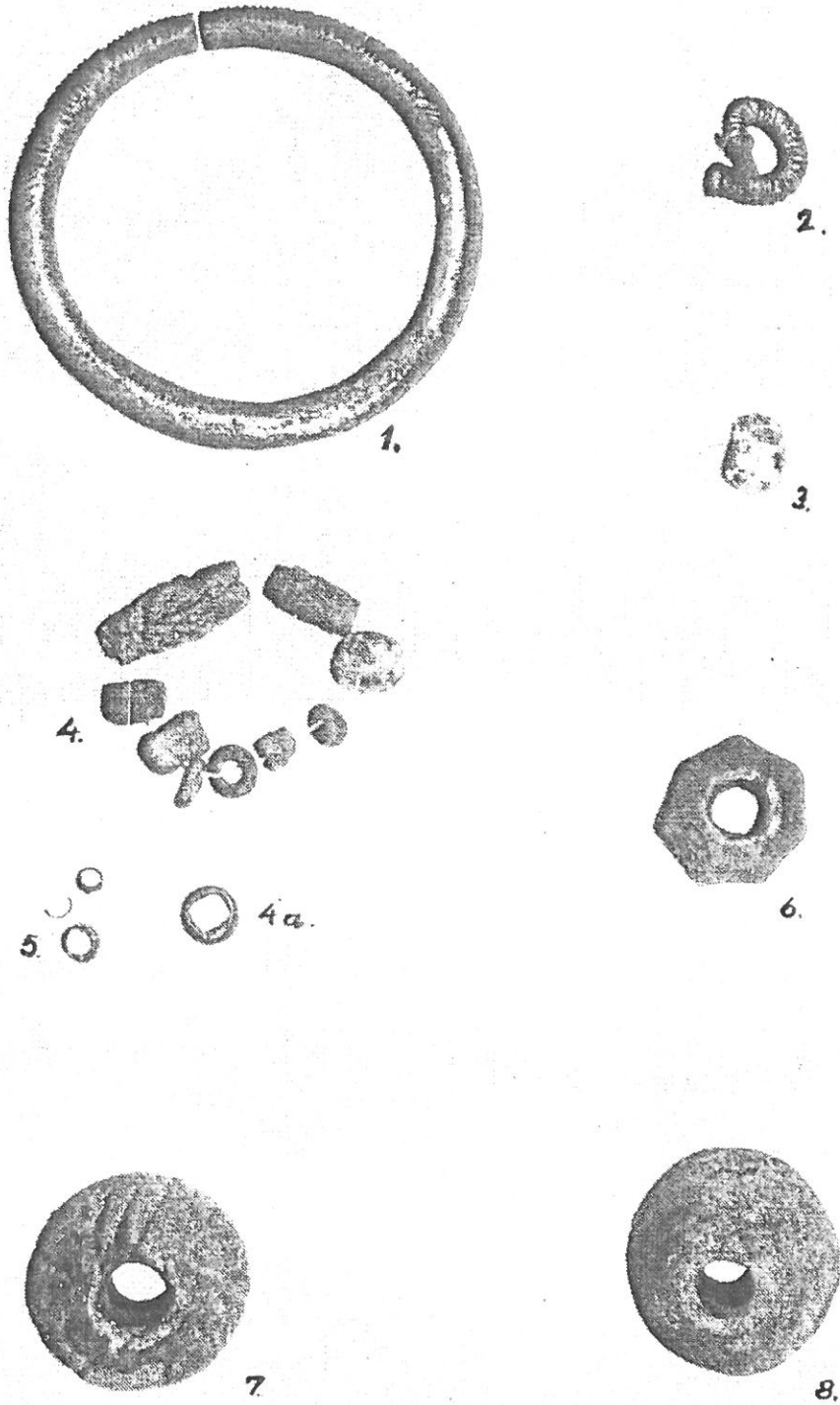

Heves–Vercel neolitikus AVK szerszámkövek.

4. ábra. Az 1963. évi feltárás térképe (B temetőrész)

Szabó János Győző Heves szkíta temető.

Szabó János Győző Heves szkíta temetőből előkerült sírleletek.

- Hungaricana adatbázis 2019. <https://hungaricana.hu/hu/>
- Ismeretlen szerző: Jelentés régészeti lelőhelyről, Heves 1936. MNM.Rég.Ad.: 53.H.I
- Klinger László Heves megyei adatlapok KÖH 600/1084/2005.
- Kovács Béla: Terepbejárási jelentés 1965. december 23. DIV RAD 261.
- Magyar Nemzeti Múzeum 2019. Régészeti Adatbázis <https://archeodatabase.hnm.hu/>
- Petercsák Tivadar: Heves településrendezési tervének szakhatósági véleményezése 2001.07.24. DIV RAD 845.
- Reményi László: Terepbejárási dokumentáció, 31. sz. főút Heves, 2009., KÖH 600/4264/2009
- Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.
- Tóth Zoltán: Jelentés régészeti megfigyelés során bontómunkáról. Heves, Apáti és Éri út köze 1. 2015.
- Szabó János Győző: Ásatási napló Heves DIV RAD 143, 195.
- Szabó János Győző: Előzetes jelentés hevesi ásatásról DIV RAD 145.
- Szabó János Győző: Jelentés régészeti ellenőrző körútról DIV RAD 183.
- Szabó János Győző: 1962. évi ásatások beszámolóí. DIV RAD 197.
- Szabó János Győző: Heves, Semmelweis utca 17. In: Régészeti Füzetek. Az 1962. év régészeti kutatásai. Budapest 1963. 28.
- Szabó János Győző: Heves, Cédulaház homokbánya. In: Régészeti Füzetek. Az 1962. év régészeti kutatásai. Budapest 1963. 44.
- Szabó János Győző: Heves, Semmelweis utca 17. In: Régészeti Füzetek. Az 1963. év régészeti kutatásai. Budapest 1964. 23.
- Szabó János Győző: Ásatási napló Heves DIV RAD 202.
- Szabó János Győző: Leletmentés, gyűjtés, terepbejárás DIV RAD 181.
- Szabó János Győző: 1969 A Hevesi szkítakori temető. Hozzászólás az Alföld szkítakori népességének kérdéséhez.–Das Graberfeld von Heves aus der Skythenzeit. Beitrag zum Problem der Population des Ung. Tieflandes in der Skythenzeit. Az Egeri Vármúzeum Évkönyve VII = Annales Musei Agriensis, Dobó István Vármúzeum, Eger. 55-128.
- Váradí Adél: Vélemény Heves megye Területrendezési Terve, Térszerkezeti és Szabályozási Terve. DIV RAD 1128.

Szabó János Győző, Bóna István és a Dobó István Vármúzeum dokumentumaiban szereplő régészeti leletek előkerüléséről gyűjtött adatokat összegezve megállapítható, hogy Heves város közigazgatási területéről 45 régészeti helyszín nincs bejelentve, illetve helyszíni szemlével vagy terepbejárással hitelesítve: Jászapáti 4964 K. K 596 km+50 m –É 517 km+0 m, Arany János utca, Bajcsy Zsilinszky utca, Balla féle kert (Grus János gyűjtése), Belterület, Belterület Barabás ház, Belterület Bazsó ház mögött, Belterület Bóna ház, Belterület Bölcsöde előtt, felső temető, Belterület Goczó Pál háza, Belterület Járási Tanács és a Bölcsöde között, Belterület Játszótér, Belterület Kertész féle háza, Belterület M ház udvara, Belterület Ország Benedek háza, Belterület a volt Frank Vince háza, Belterület a volt polgári körtől a zsidó templomig, Belterület a Plébánia előtt, Belterület Szerelem utcától a Füzér házig, Belterület Szél köz (volt Darányi ház), Belterület Vasvári utca Veres Mihály cipész háza, Bethlen Gábor utca, Boconád és erdőtelki út elágazása, Bútelek (Tanártag), Czingell-tanya (vagy másnéven Cigler), Csárdapuszta-Szíjlapos, Dózsa János tanyája (Heves–Hevesiváni határ), Guba Géza volt telke, Gyöngyösi úti temető, a kápolnától 50 m-re, Hevesi-szőlők, Járásbírósággal szemben, Járási Tanács, Heves–Máder-ház, Nagy bolt mellett, Paptag, Patikárius tanya, Radics és Dobroczy tanyák között, Remenyik-dűlő, Strandfürdő, Szerelem utca, Széchenyi utca, Templomkert, Templom és a Törvényház között, „Vár belseje”, Vásártéri Cédulaház.

A 45 régészeti helyszínhez a Dulai András-féle (eddig ismeretlen) 8 régészeti gyűjtési pont is hozzáadódik, így összesen 53 régészeti helyszín (amelyek között persze lehetnek átfedések) nincs bejelentve, helyszíni szemlével vagy terepbejárással hitelesítve.

Az adatokat elemezve kitűnik, hogy Heves város közigazgatási területe bővelkedik a régészeti lelőhelyekben. A belváros területén számos középkori lelet került elő. Heves belterületén nagy kiterjedésű szkíta telep és temető lehetett, amelyek a bányaművelés által elpusztultak illetve a Semmelweis utcában történt építkezések során beépültek vagy szintén elpusztultak. A Hanyi ér mentén pedig nagy kiterjedésű neolitikus, AVK telepek és római császárkori szarmata telepek találhatóak. Heves–Kapitányhegyről az országban egyedülálló, magányos, lovával együtt eltemetett honfoglalás kori nagyasszony sírja és sírmellékletei kerültek elő. A neolitikus AVK telepeken és a honfoglaláskori sír környezetében érdemes volna tovább kutatásokat végezni.

Ugyan Heves Város Önkormányzata egyelőre nem tervez Heves város közigazgatási területén újabb, nagyobb beruházási munkákat, ettől függetlenül bármilyen építkezés (köz műfelújítás, házépítés alapozása) és mezőgazdasági földmunkák bolygatása által elég nagy valószínűséggel kerülhetnek elő újabb régészeti lelőhelyek és régészeti leletegyüttesek.

A véletlenül előkerülő régészeti leletekkel és lelőhelyekkel kapcsolatban a megtalálónak a 2001. évi LXIV. törvény 24. §-a értelmében a jegyző felé bejelentési kötelezettsége van, aki a bejelentést köteles a hatóság felé továbbítani (természetesen lehet közvetlenül a hatóság és az illetékes múzeum felé is bejelentéssel élni). Tervezett beruházások esetén a földmunkákra vonatkozóan a 2001. évi LXIV. törvény rendelkezéseit kell követni.

Heves város közigazgatási területén mindenképpen szükségesnek tartanánk terepbejárásokat végezni és mindenféleképpen helyszíni szemlékkel vagy terepbejárásokkal hitelesíteni kellene azt az 53 régészeti helyszínt, amelyek nem szerepelnek a régészeti nyilvántartásban.

VII. KÖLTSÉGGKALKULÁCIÓ

Heves Város Önkormányzata egyelőre nem tervez újabb nagy beruházási munkákat, ezért régészeti munkákra egyelőre nem kell költségkalkulációt tervezni. Beruházási munkák esetén a következő régészeti munkák költség díjaival lehet számolni. A földmunkák időtartamára javasolt régészeti megfigyelés díja a 68/2018. (IV.9.) Korm. rendelet egységes országos ajánlása alapján: 8 000,- Ft/óra + ÁFA áron kalkulálható. Ennek alapidíja naponta 32 000,- Ft/nap + ÁFA (4x8 000,- Ft), amely magában foglalja az első 4 óra munkadíját, ezen túl minden megkezdett óra újabb 8 000,- Ft/óra + ÁFA.

A megelőző feltárás díja a 68/2018 (IV.9.) Korm. rendelet egységes országos ajánlása alapján: 3 150,- Ft/m² + ÁFA áron kalkulálható. A beruházással érintett lelőhely, vagy az lelőhelyrésznek a magnetométeres felmérését el lehet végezni, ami a 68/2018 (IV.9.) Korm. rendelet egységes országos ajánlása alapján 40,- Ft/m² áron számítható.

VIII. A JAVASOLT ELJÁRÁSI REND

Bármilyen tervezett beruházásnál, ha kulturális örökségi elemeket (régészeti lelőhelyeket) érint, az engedélyezési eljárásba be kell vonni a Heves Megyei Kormányhivatal Egri Járás Járási Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatalát és a szükséges örökségvédelmi feladatok tekintetében a hivatal határozatai szerint kell eljárni.

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (Kötv.) 11. § alapján, a régészeti lelőhelyek általános védelmet élveznek. A védelemre irányuló intézkedéseknek elsősorban megelőző, szükség esetén mentő jellegűeknek kell lenni (Kötv. 10. § (2)). Ezért a földmunkával járó fejlesztésekkel a régészeti lelőhelyeket lehetőség szerint el kell kerülni (Kötv. 19. § (1)).

Azonban a Kötv. 22.§(1) szerint: „A nyilvántartott régészeti lelőhelynek a beruházással kapcsolatos földmunkával érintett részén megelőző régészeti feltárást kell végezni.” A Kötv. 19.§ (2) szerint: „A régészeti örökség elemei a régészeti érdekű területekről vagy a régészeti lelőhelyről csak régészeti feltárást keretében mozdíthatók el.”

A Kötv. 22. § (3) szerint: nyilvántartási adatok és – ha rendelkezésre áll – az előzetes régészeti dokumentáció adatai, valamint a beruházás régészeti örökségre gyakorolt hatása alapján a védettségi fokozat figyelembevételével a hatóság – jogszabályban meghatározottak szerint – a megelőző feltárást keretében régészeti megfigyelést vagy próbafeltárást vagy teljes felületű feltárást írhat elő.

IX. ÖSSZEFOGLALÁS

Heves Város Önkormányzata kifejezetten csak az adattári adatokra és egyéb irodalmi forrásokra alapozott régészeti Örökségvédelmi Hatástanulmány elkészítését rendelte meg a Dobó István Vármúzeumtól.

A gyűjtött régészeti adatok alapján Heves város közigazgatási területéről 14 régészeti lelőhely van nyilvántartva, 11 régészeti lelőhely-nyilvántartás még folyamatban van és 53 régészeti helyszín nincs bejelentve, illetve régész által hitelesítve.

Heves Város Önkormányzatától arról kaptunk tájékoztatást, hogy nem terveznek Heves város közigazgatási területén újabb, nagyobb beruházási munkákat. Ettől függetlenül amennyiben Heves területén bármilyen építkezés (közműfelújítás, házépítés alapozása) és mezőgazdasági földmunkák bolygatása által újabb régészeti lelőhelyek és régészeti leletegyüttesek kerülnének elő, úgy a jegyző felé azokat be kell jelenteni. Tervezett beruházások esetén a földmunkákra vonatkozóan a 2001. évi LXIV. törvény rendelkezéseit kell követni.

Hevesen szükségesnek tartanánk terepbejárásokat végezni, mivel feltételezhető, hogy több lelőhely lehet még a térségben és helyszíni szemlékkel vagy terepbejárásokkal jó volna hitelesíteni azt az 53 régészeti helyszínt, amelyek, nincsenek bejelentve.

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (Kötv.) 11. § alapján, a régészeti lelőhelyek általános védelmet élveznek. A védelemre irányuló intézkedéseknek elsősorban

megelőző, szükség esetén mentő jellegűeknek kell lenni [(Kötv. 10. § (2)). Ezért a földmunkával járó fejlesztésekkel a régészeti lelőhelyeket lehetőség szerint el kell kerülni (Kötv. 19. § (1)].

Azonban a Kötv. 22. § (1) szerint: „A nyilvántartott régészeti lelőhelynek a beruházással kapcsolatos földmunkával érintett részén megelőző régészeti feltárást kell végezni.” A Kötv. 19. § (2) szerint: „A régészeti örökség elemei a régészeti érdekű területekről vagy a régészeti lelőhelyről csak régészeti feltárást keretében mozdíthatók el.”

A Kötv. 22. § (3) szerint: nyilvántartási adatok és – ha rendelkezésre áll – az előzetes régészeti dokumentáció adatai, valamint a beruházás régészeti örökségre gyakorolt hatása alapján a védettségi fokozat figyelembevételével a hatóság – jogszabályban meghatározottak szerint – a megelőző feltárást keretében régészeti megfigyelést, vagy próbafeltárást, vagy teljes felületű feltárást írhat elő.

E g e r, 2019. február 20.

Gutay Mónika
régész¹

X. NYILATKOZAT

Alulírott Dr. Domboróczki László nyilatkozom arról, hogy a dokumentáció tartalma megfelel az örökségvédelmi jogszabályoknak és hatósági előírásoknak, továbbá, hogy az örökségvédelmi hatástanulmány elkészítésére jogosultsággal rendelkezem.

E g e r, 2019. február 20.

Dr. Domboróczki László régész, PhD
régész diploma száma: ELTE BTK 114/92.

doktori oklevél száma: ELTE Doktori Tanácsa P-484/2001.

kulturális szakértői nyilvántartásba vétel száma: 7/2012.

¹ Diploma száma: Ősrégészet Egyetemi Oklevél

PTM 003257 9/2010 F180798 ELTE BTK

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Ács Csilla: Lelőhelybejelentő adatlap a Heves, Római katolikus templom leelőhelyhez, 2009. KÖH 600/2171/2009.
- Bóna István: Az Árpádok korai várai. Debrecen. 1998.
- Bóna István: Heves város településtörténete az Újkőkortól az Árpád-korig. In: Petercsák Tivadar–Szabó János József (Szerk.): Tanulmányok Hevesről. Heves 2001.
- Dercsényi Dezső–Voit Pál (Szerk.): Magyarország Műemléki Topográfiája. IX. kötet. Heves megye műemlékei III. Akadémiai kiadó. Budapest. 1978. 282-283.
- Domboróczki László: A régészeti osztály véleménye Heves megye fejlesztési tervével kapcsolatban, az egyeztetési anyag alapján. DIV RAD 1128.
- Domboróczki László: A régészeti osztály véleménye Heves megye területrendezési tervével kapcsolatban. DIV RAD 1128.
- Domboróczki László: Előzetes Régészeti Dokumentáció a 31. sz. főút 106+103–129+159 km szelvény közötti szakaszának burkolat megerősítéséhez DIV RAD 1929–2018.
- Fodor László: Régészeti vélemény bányaműveléshez Heves, III. homokbánya. DIV RAD. 845
- Fodor László: Heves ispáni vár. In: Czeglédi Ilona (Szerk.) Régészeti Füzetek Ser 1. No. 41. Az 1987. év régészeti kutatásai. Budapest. 1988. 86.
- Gömöri János: Ásatási jelentés Heves–Fácános-tanya 1969. DIV RAD 311.
- Gömöri János: Ásatási dokumentáció Heves–Fácános-tanya 1969. DIV RAD XX 269/1969
- Gömöri János: Heves–Fácános In: Sz. Burger Alice Szerk. Régészeti Füzetek Ser 1. No. 23. Az 1969. év régészeti kutatásai. Budapest 1970. 83-84.
- Gömöri János: Adatok a hevesi vár kérdéséhez. In: Tanulmányok Hevesről. Heves. 2001. 31-56.
- Gutay Mónika: Helyszíni szemlék Heves, Átány, Tarnaörs és Erk térségében 2018. szeptember 5. és október 2. között. Eger. Kézirat.
- Gutay Mónika: Heves–Szennyvíztisztító telep 30 napos jelentés. Eger. Kézirat.
- Halász Ágoston Gergely: Jelentés régészeti felügyeletről- Heves, városi főtér és r.k.. templom rendezése I., 2014.
- Halász Ágoston Gergely: Jelentés próbaásatásról, Heves, városi főtér és r. k. templom (Hősök tere) környezete 2014.,
- Hargitai András: Heves megye régészeti leelőhelyeinek adatlapjai KÖH 600/1982/2004.
- Hegedűs Béla: Leletbejelentés Heves DIV RAD 196., 205.

Hungaricana adatbázis 2019. <https://hungaricana.hu/hu/>

Ismeretlen szerző: Jelentés régészeti lelőhelyről, Heves 1936. MNM.Rég.Ad.: 53.H.I

Klinger László Heves megyei adatlapok KÖH 600/1084/2005.

Kovács Béla: Terepbejárási jelentés 1965. december 23. DIV RAD 261.

Magyar Nemzeti Múzeum 2019. Régészeti Adatbázis <https://archeodatabase.hnm.hu/>

Petercsák Tivadar: Heves településrendezési tervének szakhatósági véleményezése 2001.07.24.
DIV RAD 845.

Reményi László: Terepbejárási dokumentáció, 31. sz. főút Heves, 2009., KÖH 600/4264/2009

Szabó János Győző: Régészeti leletek jegyzéke Heves 1982. május 17.

Tóth Zoltán: Jelentés régészeti megfigyelés során bontómunkáról. Heves, Apáti és Éri út
köze 1. 2015.

Szabó János Győző: Ásatási napló Heves DIV RAD 143, 195.

Szabó János Győző: Előzetes jelentés hevesi ásatásról DIV RAD 145.

Szabó János Győző: Jelentés régészeti ellenőrző körútról DIV RAD 183.

Szabó János Győző: 1962. évi ásatások beszámolóí. DIV RAD 197.

Szabó János Győző: Heves, Semmelweis utca 17. In: Régészeti Füzetek. Az 1962. év régészeti
kutatásai. Budapest 1963. 28.

Szabó János Győző: Heves, Cédulaház homokbánya. In: Régészeti Füzetek. Az 1962. év
régészeti kutatásai. Budapest 1963. 44.

Szabó János Győző: Heves, Semmelweis utca 17. In: Régészeti Füzetek. Az 1963. év régészeti
kutatásai. Budapest 1964. 23.

Szabó János Győző: Ásatási napló Heves DIV RAD 202.

Szabó János Győző: Leletmentés, gyűjtés, terepbejárás DIV RAD 181.

Szabó János Győző: 1969 A Hevesi szkítakori temető. Hozzászólás az Alföld szkítakori népes-
ségének kérdéséhez.–Das Graberfeld von Heves aus der Skythenzeit. Beitrag zum Problem
der Population des Ung. Tieflandes in der Skythenzeit. Az Egri Vármúzeum Évkönyve VII
= Annales Musei Agriensis, Dobó István Vármúzeum, Eger. 55-128.

Váradí Adél: Vélemény Heves megye Területrendezési Terve, Térszerkezeti és Szabályozási
Terve. DIV RAD 1128.

Wolf Mária: Északkelet-Magyarország ispáni várai. HOM Évkönyv 40. Miskolc. 2001. 185.

Szedlák György: Óskori településhalom Hevesen. In: Bencsik József–Kerek László (Szerk.):

Műhely Fejezetek Heves történelméből. Gyűjtemény 2. 1994–2005. Heves. 2006. 277-281.

Szegedi Kristóf István: Előzetes Régészeti Dokumentáció, Heves–Szennyvíztisztító telep 2018.

DIV RAD 1809., 1822.

MELLÉKLETEK

Heves, Magyarország első katonai felmérés (1782–1785)

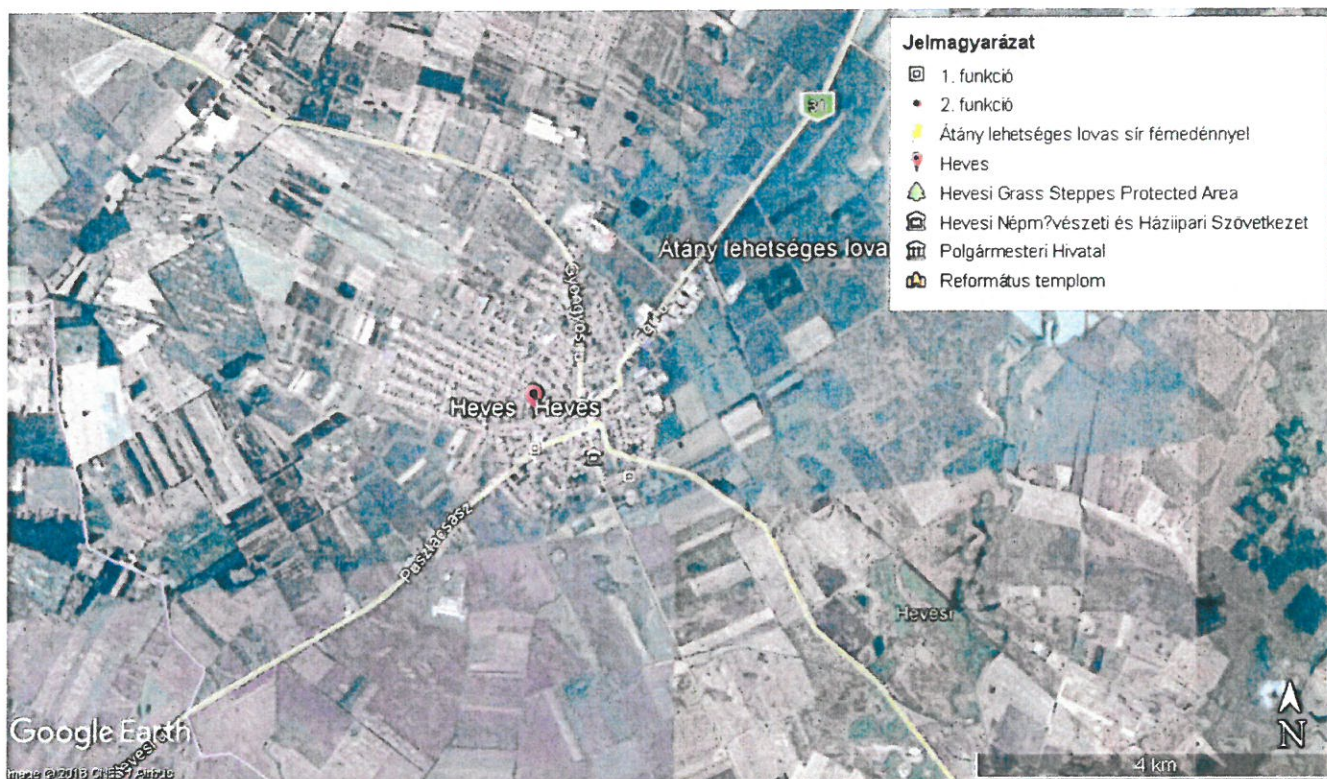

Heves, Magyarország második katonai felmérés (1819–1869.)

Heves, Magyarország, Habsburg Birodalom harmadik katonai felmérés (1869–1887.)

Heves Google Earth

Heves-Radics Tag neolitikus, AVK kerámiák és szerszámkő leletek.

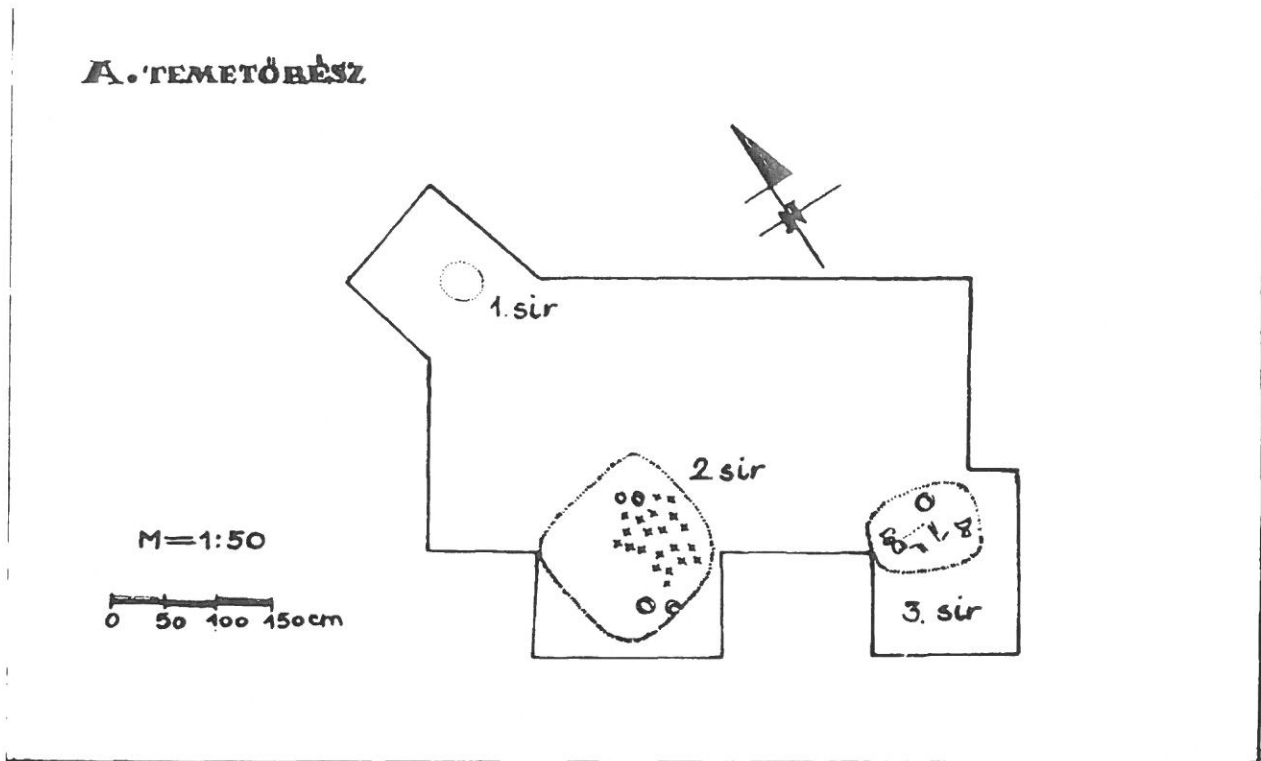
Heves-Radics Tag neolitikus, AVK pattintott kövek és szerszámkövek.

Heves –Vajdaföldek neolitikus AVK kerámiák és szerszámkő.

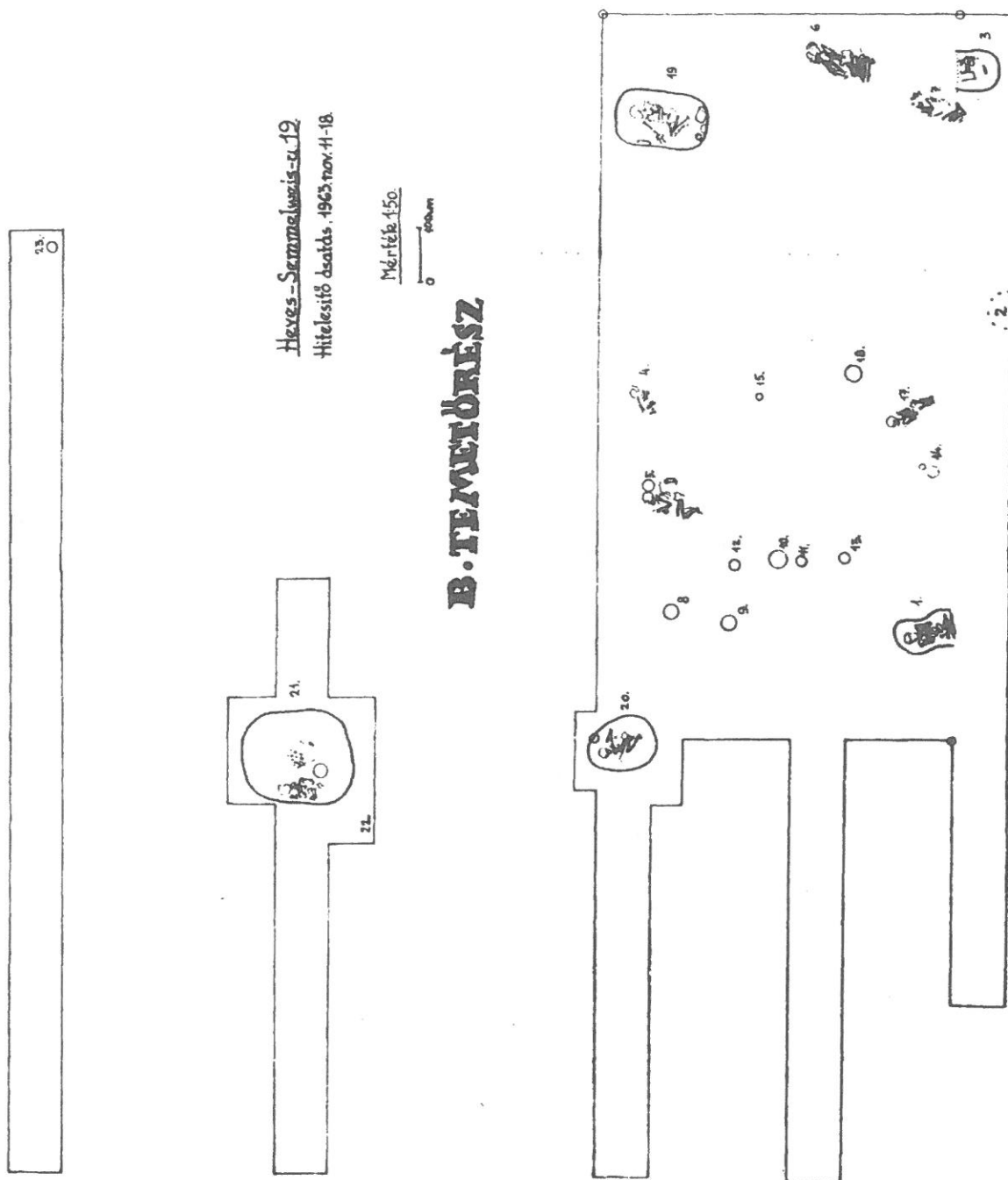

Heves–Vercel neolitikus AVK szerszámkövek.

3. ábra. Az 1962. évi feltárás szelvénye (A) temetőrész)

Szabó János Győző Heves szkíta temető.

4. ábra. Az 1963. évi feltárás térképe (B temetőrész)

Szabó János Győző Heves szkíta temető.

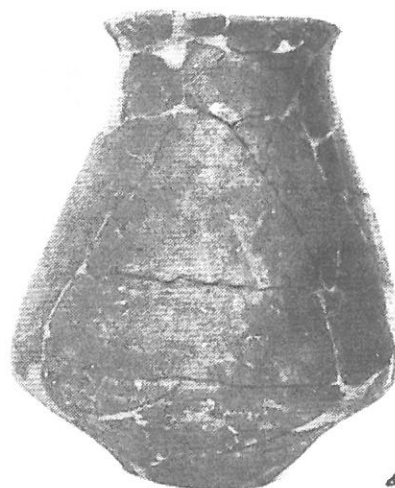
1.

2.

3.

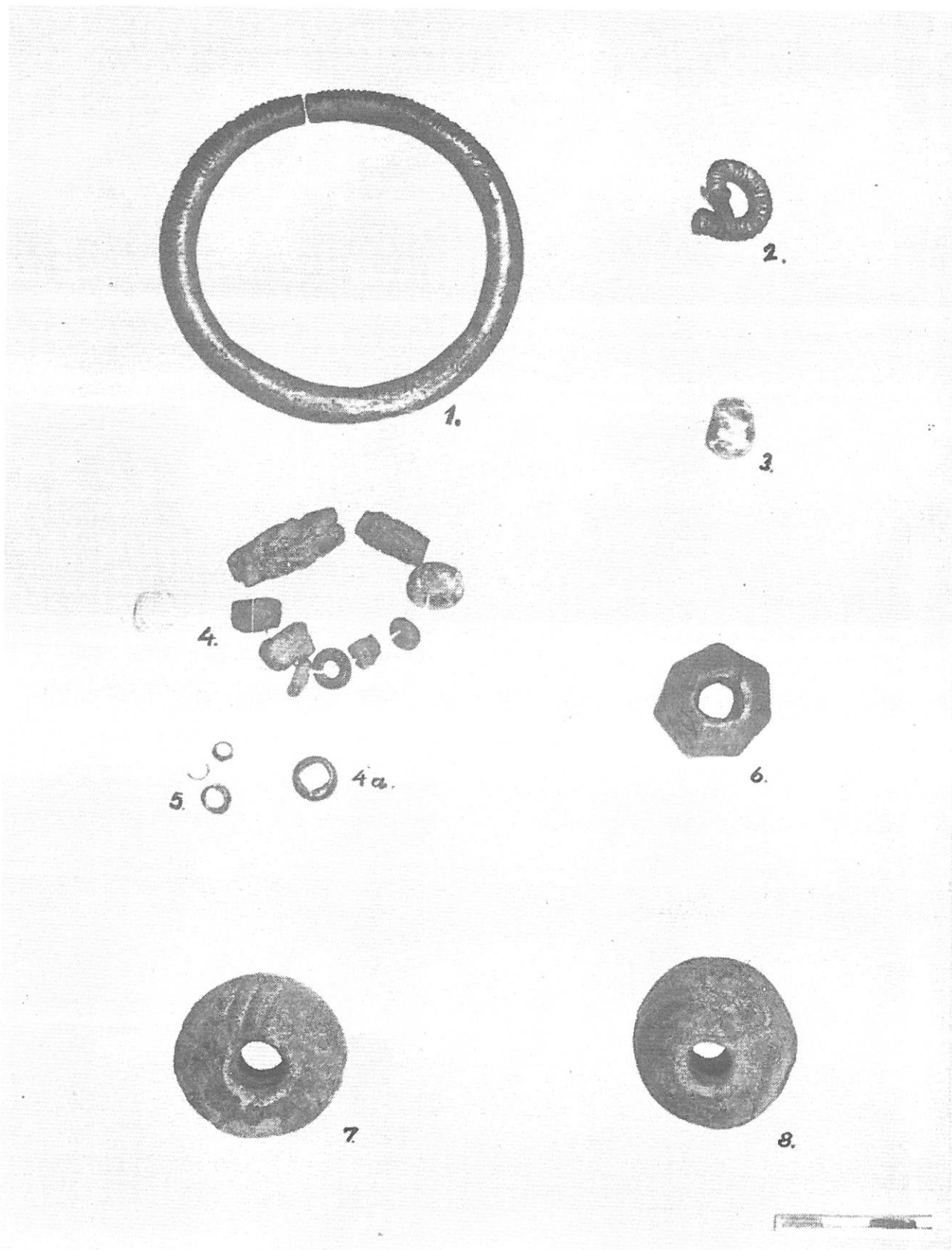

4.

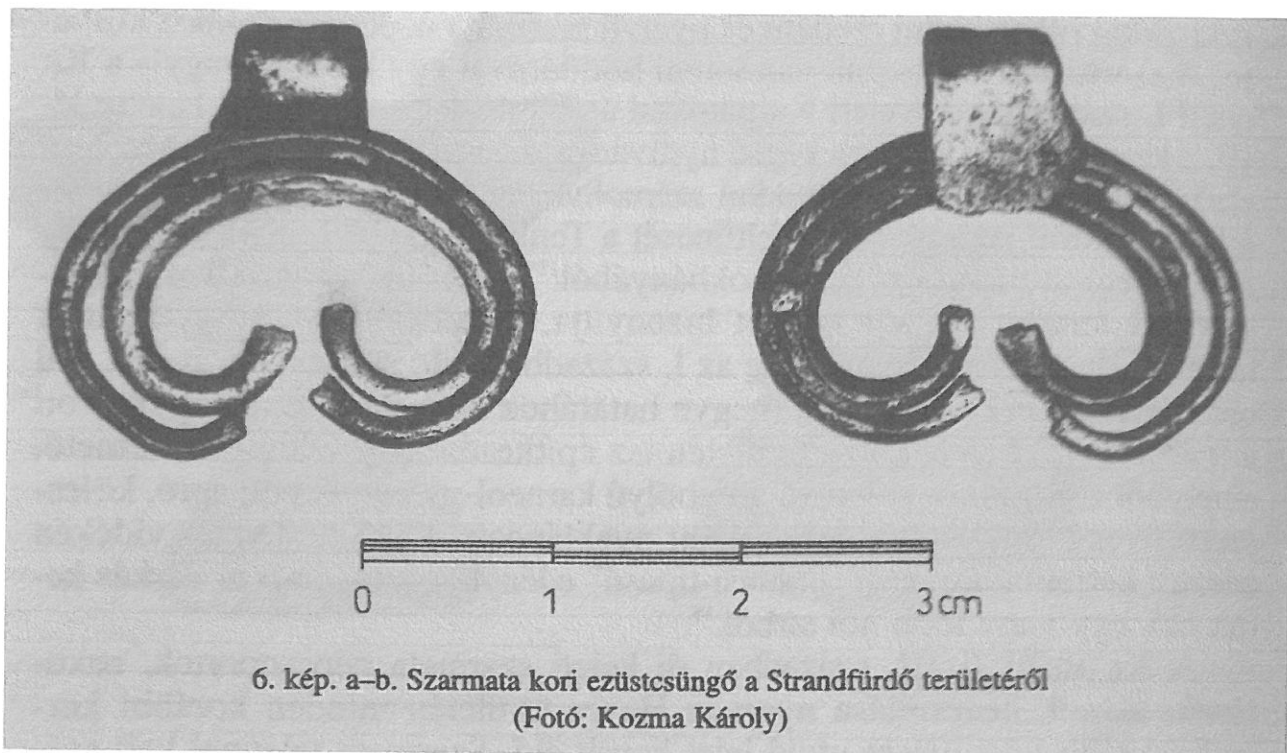

5.

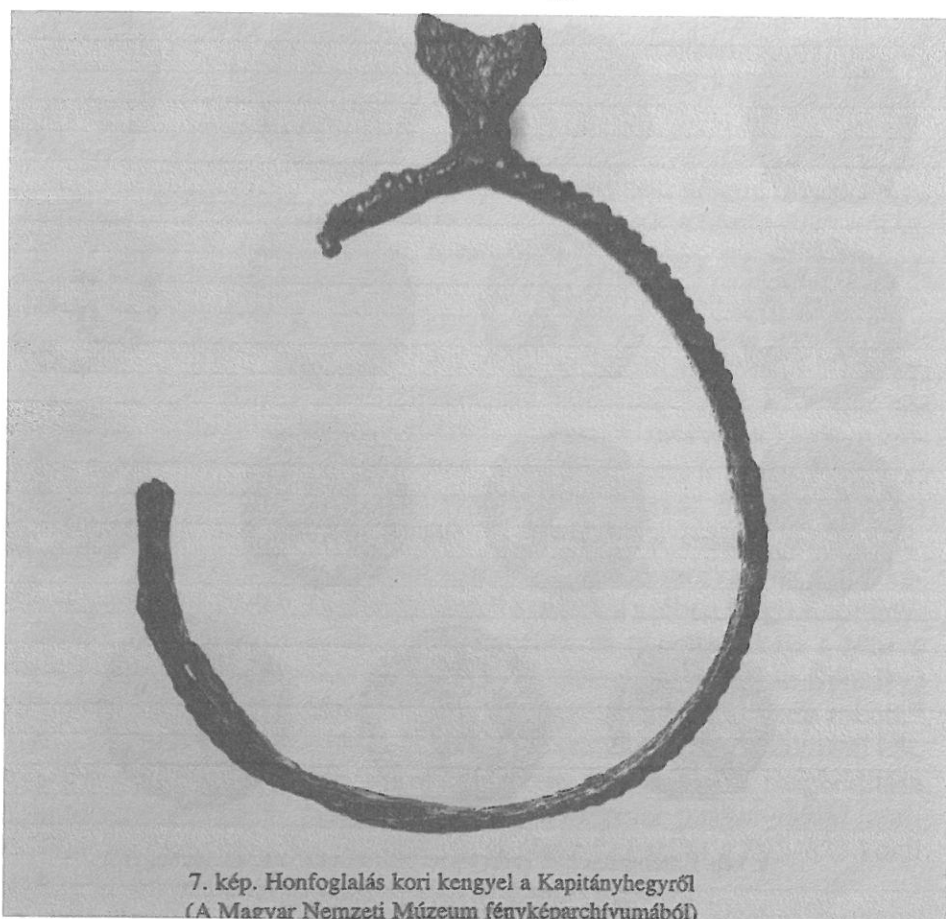
Szabó János Győző Heves szkíta temetőből előkerült sírleletek.

Szabó János Győző Heves szkíta temetőből előkerült sírleletek.

Bóna István alapján.

Bóna István alapján.